

Jukka Vuokko

Esityksen tekninen toteutus Kansallisteatterissa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Esitys- ja teatteritekniikan medianomi

Esittävä taide

Opinnäytetyö

16.09.2013

Tekijä(t) Otsikko	Jukka Vuokko Esityksen tekninen toteutus Kansallisteatterissa
Sivumäärä Aika	57 16.09.2013
Tutkinto	Esitys- ja teatteritekniikan medianomi
Koulutusohjelma	Esittävä taide
Suuntautumisvaihtoehto	Esitys- ja teatteritekniikka
Ohjaaja(t)	Lehtori: Jyrki Sinisalo Tekninen johtaja: Tomi Tirranen
<p>Tämä opinnäytetyö käsittelee esityksen teknistä toteutusta Suomen Kansallisteatterissa, teknisen organisaation rakennetta, tekijöitä, esitystiloja ja tuotantomalleja.</p> <p>Kansallisteatterissa toimii neljä näyttämöä, Suuri näyttämö, Pieni näyttämö, Willensauna ja Omapohja. Kiinteistön ulkopuolelle jalkautuu Kiertuenäyttämö, ja tämän lisäksi esitystoimintaa tuotetaan muihin tiloihin yhteistyöprojektien muodossa.</p> <p>Kaudella 2012 teatterin vakituisen henkilöstön määrä oli 184, josta teknisen henkilökunnan osuus oli n.100.</p> <p>Opinnäytetyö on jaettu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa paneudutaan tekniikan palaveri käytäntöihin, tuotannon aikatauluun ja harjoituksiin. Toinen osa käsittelee teknistä organisaatioita, sen tehtäviä Kansallisteatterissa ja teatterin esitystiloja. Kolmannessa osassa avataan tuotannon tekninen toteutus case-esimerkin avulla.</p> <p>Tämän opinnäytetyön on tarkoitus toimia pohjana Kansallisteatteriin tuleville uusille työntekijöille, suunnittelijoille, lavastajille ja ohjaajille tehtävälle informaatiopakettile, jossa avataan esityksen tekninen tuotantomalli Suomen Kansallisteatterissa.</p> <p>Lisäksi opinnäytetyö avaa teatterituotannon kulissien takaista maailmaa ja teatterin teknistä toimintaa, alan opiskelijalle sekä tavalliselle teatterista kiinnostuneelle ihmiselle.</p>	
Avainsanat	Tekninen toteutus, tekninen tuotanto, teatteritekniikka

Author(s) Title Number of Pages Date	Jukka Vuokko The Technical Production of a Performance at The Finnish National Theatre 57 16 September 2013
Degree	Bachelor of Arts
Degree Programme	Performing Arts
Specialisation option	Theater and Performance Technology
Instructor(s)	Jyrki Sinisalo: Project Manager Tomi Tirranen: Principal Lecturer
<p>This thesis deals with the technical production of a performance in the Finnish National Theatre. It opens up the structure of the technical organization and meeting policies. Introduces the production spaces, stages and the technical crew behind a production.</p> <p>The Finnish National Theatre has four stages. In addition to this the National Theatre acts as a base for a touring stage. Touring stage produces performances for people in places, in conditions, which make it hard for them to access the actual theatre building. For example jails, nursing homes and rehab centers. In the season 2012 the National Theatre employed 184 fulltime employees, out of which 100 employees worked in the technical department.</p> <p>The first part of the present thesis deals with the meeting policies and the schedule behind a technical production. The second part introduces the technical organization and its tasks at the Finnish National Theatre. There are also chapters reserved for the four stages of the theatre and the Stage-club. The third part opens up the technical production with a case example. The purpose of this thesis is to open and clarify the technical production behind a performance at the Finnish National Theatre.</p>	
Keywords	Theatre technology

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Näytelmän valinta	1
3	Palaverikäytännöt	2
3.1	Tuotantokokous	3
3.2	Palaverit osastoittain	3
3.3	Mallipalaveri	4
3.4	Teosesittely	5
3.5	Tekninen palaveri	5
4	Tuotannon aikataulu	5
4.1	Hankinnat	6
4.2	Lavastus	6
4.3	Valot	7
4.4	Ääni	7
4.5	Kuva	8
4.6	Tarpeiston valmistus	8
4.7	Puvustuksen valmistus	8
4.8	Naamioinnin valmistus	9
4.9	Esityksen purku	9
5	Harjoitukset	9
5.1	Viikkolista	11
5.2	Harjoitusaikataulu	11
5.3	Päivittäiset harjoitukset	14
5.4	Teknisetharjoitukset	15
5.5	Valmistavatharjoitukset	15
5.6	Pääharjoitukset	15
6	Työturvallisuus tarkastus	15
7	Ensi-ilta	16
8	Näytelmän synty kaavio	17
9	Tekninen osasto	18
9.1	Tekniikan organisaatiokaavio	18
10	Tekninen johtaja	18

10.1	Tekniikan assistentti	19
11	Lavastamo	20
11.1	Maalaamo	21
11.2	Puuverstas	22
11.3	Verhoomo	23
11.4	Tarpeistonvalmistus	24
11.5	Metalliverstas	25
12	Puvusto	26
13	Esitystekniikka	29
13.1	Valo-osasto	30
13.2	Video-osasto	32
13.3	Ääniosasto	34
13.4	Näyttämötekniikka	35
13.5	Päivätekniikka	36
13.6	Pukijat	37
13.7	Tarpeistonhoitaja	38
13.8	Järjestäjä	38
13.9	Kuiskaaja	39
13.10	Maskeeraus	39
14	Näyttämöt	40
14.1	Suuri näyttämö	40
14.2	Pieni näyttämö	43
14.3	Willensauna	44
14.4	Omapohja	46
14.5	Lavaklubi	47
14.6	Kiertuenäyttämö	48
14.7	Esitykset muualla	49
15	Case esimerkki Kuka tahansa meistä - dokumentti	49
15.1	Lähtökohta	49
15.2	Toteutus asemalle	50
15.3	Harjoitus- ja esityskausi Vestibyyliässä	53
15.4	Lopputulos	54
15.5	Tuotantokaavio Kuka tahansa meistä	56
16	Yhteenveto	56

Liitteet

Liite 1 Kaluston vakuutusarvio

Liite 2 Neljäs tie-näytelmän aikataulu

Liite 3 Kuka tahansa meistä-näytelmän aikataulu

Liite 4 Kuka tahansa meistä näytelmän työsuunnitelma

1 Johdanto

Toimivassa teatterissa tekniikan ja taiteen raja on hämärtynyt. Teatteritekniikka sanana kätkee alleen monia ammatteja, laitteita ja ratkaisuja. Modernit tietokoneohjatut lavastenostimet, joiden avulla pystytään laskemaan ja nostamaan satojen kilojen lasteja millin tarkkuudella, halutulla nopeudella ja kiihtyvyydellä tarvitsevat käyttäjäkseen ammattitaitoisen operaattorin. Kolikon kääntöpuolella harjaantunut köysimies voi perinteisellä vastapainokoneistolla yhtälailla luoda yleisölle näyttäviä illuusioita satoja vuosia vanhalla menetelmällä, omin käsin köydestä vetämällä. Tämänkaltainen asetelma kuvaa hyvin koko teatterin teknistä toimintaa: haetaan luovia tapoja käyttää materiaaleja, keksitään uusia käyttötapoja perinteisesti jossain muualla käytössä oleville koneille ja laitteille.

Viihdeteollisuuden ammattimaistumisen myötä useat firmat toimittavat teatterin ja viihdetuotannon tarpeisiin materiaaleja ja laitteita. Yhtiöiden kuten Gerriets tai Tuchler katalogista löytyy kattava valikoima teatteritekniisiä tuotteita koneistoista kangasmateriaaleihin. Valo, ääni, video, näyttämömekaniikka, lavastamo, maski, puvusto, järjestäjät ja kuiskaajat, yhteensä yli 100 teknisen osaston työntekijää, mahdollistavat esitysten toteutuksen Kansallisteatterissa. Voi siis sanoa, että teatteritaidetta ei sen nykymuodossa voisi olla olemassa ilman ammattitaitoista uusimmassa teknologiassa kiinni olevaa teknistä osaamista.

Opinnäytetyössä esitellään paljon tietoa, joka perustuu Suomen Kansallisteatterin teknisen henkilökunnan kanssa käytyihin keskusteluihin niinä vuosina kun olen Teatterissa työskennellyt. Tämän tutkielman on tarkoitus avata esityksen tekninen toteutus ensimmäisestä palaverista ensi-iltaan.

2 Näytelmän valinta

Pääjohtaja valitsee näytelmän. Teatterin dramaturgit ja pääjohtaja tekevät tiivistä yhteistyötä näytelmän valitsemisen suhteen. Dramaturgit lukevat tekstejä ja ehdottavat niitä pääjohtajalle. Näytelmän valitseminen on prosessi, johon vaikuttavat monet asiat,

niin näyttelijät, ohjaajat, ajankohtaisuus kuin muu teatterin repertuaarissa samanaikaisesti oleva ohjelmisto.

Näytelmä voi olla myös tilaustyö. Kansallisteatterilla on viisi kotikirjailijaa: Laura Ruohonen, Sofi Oksanen, Heini Junkkaala, Juha Jokela ja Paavo Westerberg, jotka kukin ovat sopineet optiosta kolmeen näytelmään seuraavan 3–6 vuoden aikana. Näytelmän valitsemisen jälkeen alkaa työryhmän kasaaminen ja aikataulutus, jossa suuri rooli on tuotantosuunnittelijalla. Tuotantosuunnittelija tekee vastanäytelmälistan josta, selviää, mitä näytelmiä voidaan esittää samanaikaisesti eri näyttämöillä. Hän valmistaa harjoitus- ja näytäntösuunnitelmat. Esitystä suunnitellessa on myös otettava huomioon vierailijoiden aikataulutus muitten teattereiden kanssa. (Niiranen 12.8.2010.)

Näytelmää valittaessa aloitetaan myös teknisten resurssien kartoitus. Pääjohtajan jälkeen suunnittelijat ja ohjaaja tapaavat teknisen johtajan. Kartoitetaan alustavasti resursseja, tutkitaan näyttämöiden ominaisuuksia, yleistä tekniikkaa, tekemiseen osallistuvan teknisen henkilökunnan määrää, varastojen tilannetta jne. Tämän jälkeen tuotantoon menevien produktioiden osalta siirrytään tuotantokokoukseen.

3 Palaverikäytännöt

Näytelmien tekotavat vaihtelevat. Tekniikan näkökulmasta tekotapoja on karkeasti kolme. Ensimmäinen on esitys, joka on yksityiskohtaisesti valmisteltu ja jonka lavastus, puvustus ja muu visuaalinen ilme on tarkoin määritelty jo tekstissä tai teoksen oikeuksissa.

Toinen on työtapo, jossa esityksen lavastus ja puvustus on pääpiirteittäin suunniteltu valmiiksi. Lavastuksesta on selkeä idea, työpiirustukset sekä pienoismalli valmiina mallipalaveriin mennessä. Tämän jälkeen esityksen lavastusta ja puvustusta muokataan, lisätään yksittäisiä elementtejä tai jotain poistuu, mutta pääpiirteittäin lavastus on linjassa ennakkosuunnitelmien kanssa. Huolellisesti ennakkosuunniteltu esitys mahdollistaa myös muitten teknisten osastojen omien suunnitelmien tekemisen huolellisesti, turvallisesti ja kiireettä.

Kolmas on esityksen valmistaminen prosessissa. Harjoitukset aloitetaan ilman tarkkoja ennako-suunnitelmia: on idea, jonka pohjalta ohjaaja yhdessä taiteellisentyöryhmän

kanssa alkaa etsiä esitykselle muotoa. Esityksen valmistaminen prosessissa vaatii tekniseltä osastolta joustavuutta ja kykyä reagoida nopeasti. Reaaliaikainen kommunikointi ohjaajan, lavastajan ja teknisen henkilökunnan kanssa on tärkeää. On otettava huomioon materiaalien toimitusajat ja informoitava tästä taiteellista työryhmää, ennakoitava verstaiden työtilanne ja varattava tarvittava henkilökunta toteuttamaan suunnitelmia nopeammalla aikataululla kuin esityksessä, joka on huolellisesti esivalmisteltu. On tärkeää asettaa selkeitä etappeja matkan varrelle. Siksi selkeä palaverikäytäntö on hyvä työkalu niin taiteelliselle kuin teknisellekin työryhmälle.

3.1 Tuotantokokous

Tuotantokokous pidetään n. 1 kk ennen harjoitusten alkua. Pääjohtaja toimii tuotantokokouksen vetäjänä. Tavallisesti tuotantokokous on palaveri, jossa vierailevat suunnittelijat ja ohjaaja tapaavat ensimmäisen kerran isomman määrän talon henkilökuntaa. Kokoukseen osallistuu talon johto, markkinointi-, tiedotus-, teknisen osastojen esimiehet, talon vakituiset, produktion mukaan tulevat suunnittelijat, järjestäjä, teatterikuraattori, tekniikanassistentti ja tuotanto suunnittelija.

Ohjaaja esittelee näytelmän ja suunnittelijat alustavat ideansa. Tuotantokokouksessa käydään läpi tulevan produktion harjoitusaikataulu, alustavat budjetit, tarkastetaan työryhmälistat, kartoitetaan käytössä oleva tekninen henkilöstö ja sovitaan aika mallipalaverille. Tuotantokokouksessa arvioidaan, voidaanko työt aloittaa olemassa olevien suunnitelmien perusteella jo ennen mallipalaveria.

3.2 Palaverit osastoittain

Tuotantokokouksen jälkeen suunnittelijat sopivat omat palaverinsa omien osastojensa kanssa. Suunnittelijoille esitellään olemassa ja käytössä oleva kalusto sekä kartoitetaan mahdollisia hankintatarpeita. Tarvittava kuva, ääni ja valokalusto pyritään järjestämään mahdollisimman hyvin esityksen tarpeita vastaaviksi. Tarkistetaan talon huonekalukanta ja mahdollisesti esitykseen muista näytelmistä kierrätettävissä olevat lavastuselementit ja rakenteet. Olemassa olevien lavastus-suunnitelmien toteuttamista jatketaan.

3.3 Mallipalaveri

Mallipalaveri on teknisen osaston palaveri, joka pidetään ennen harjoitusten alkua.

Palaverissa tarkennetaan tuotantokokouksessa esiteltyjä suunnitelmia, ohjaaja esittelee näytelmän ja suunnittelijat omat suunnitelmansa. Tarkistetaan budjetti ja käytettävissä olevan henkilöstön määrä.

Mallipalaveri toimii takarajana suunnitelmien toimittamiselle ja töiden aloittamiselle lavastuksen sekä pukujen osalta. Useimmiten työt on jossain muodossa aloitettu jo tuotantokokouksen ja mallipalaverin välisenä aikana.

Näytelmän valmistuessa prosessissa ja yksityiskohtaisten suunnitelmien puuttuessa tarkistetaan teknisen osaston valmiudet reagoida tilanteeseen ja arvioidaan tarvittavat edellytykset lavastuksen ja puvustuksen valmistamiseen nopeassa aikataulussa.

Mallipalaverissa on läsnä edustus kaikilta teatterin teknisiltä osastoilta lavastamosta, puvustosta, tarpeistosta jne. Tämän jälkeen tekijöiden on helppo sopia näytelmän valmistamisen yksityiskohtaisemmasta jatkosta kunkin osaston kanssa pienemmissä työryhmissä

Kuvio 1. pienoismalli Kati Lukan lavastuksesta Vuosisadan rakkaustarinoihin Kuva: Jukka Vuokko

3.4 Teosesittely

Teosesittely pidetään tavallisesti näytelmän harjoitusten alettua näyttämöllä.

Teosesittelyssä työn alla oleva produktio esitellään ohjaajan ja suunnittelijoiden toimesta teatterin koko henkilökunnalle.

3.5 Tekninen palaveri

Teknisen johtajan vetämä tekninen palaveri pidetään teknisten harjoitusten yhteydessä, n.3 viikkoa ennen ensi-iltaa sen tarkoitus on kartoittaa yhdessä ohjaajan, suunnittelijoiden ja teknisen henkilökunnan kanssa onko lavastuksen ja muitten suunnitelmien valmistuminen aikataulussa ja kuinka monta täydellistä harjoitusta on mahdollista pitää ennen ensi-iltaa. Täydelliset harjoitukset ovat esityksen kaltaisia harjoituksia joissa on mukana kaikki esityksissä olevat tekniset ja taiteelliset elementit.

4 Tuotannon aikataulu

Puhuttaessa tuotannon aikataulusta täytyy ottaa huomioon ne kaikki vaiheet esityksen syntymässä, jotka ovat edeltäneet sen varsinaista siirtymistä tuotantoon. Ohjaaja on saattanut pyöritellä ideoita pitkään ennen kuin esitykselle sopivaa tuotantopaikkaa, teatteria tai tilaa on edes tiedossa. Joskus teknistä selvitystyötä ohjaajien ja lavastajien kanssa saatetaan tehdä jo kauan ennen kuin tiedetään, päätyykö esitys koskaan tuotantoon. Kartoitetaan, onko jokin asia teknisesti mahdollista, jonka perusteella voi ruvetta rakentamaan esitystä ja maailmaa mihin sen sijoittaa. Tekniikka voi siis hyvinkin olla yhtenä lähtökohtana esityksen toteutumiselle. Joustavaa tuotantoa ei voi aina aikatauluttaa tai ennakoida tarkasti. On hyvä toimia jonkun raamin sisällä mutta jättää tilaa muutoksille. Näin tekninen osaaminen voi todella tukea taiteellista sisältöä. Hyvä kommunikointi lavastajan ja ohjaajan välillä vähentää turhan työn teettämistä. Silti tilanteita, joissa on valmistettu lavasteita jotka harjoitusten edetessä tippuvat pikkuhiljaa pois näyttämöltä, on vaikea välttää. Oli esityksen valmistustapa mikä tahansa, tulisi teknisen tuotannon olla sen kanssa samassa linjassa. Etenkin tänä päivänä kun yhä useammat ohjaajat suosivat esitysten tekoa prosessissa on valmius reagoida nopeasti muuttuviin suunnitelmiin oleellinen osa toimivaa teknistä osastoa.

Kuvio 2. Eyrydiken lavastukseen hankittiin moposkootteri. Esitykseen päätyi kuitenkin ensimmäisiin harjoituksiin, teatterin varastosta tuotu potkulauta. Kuva: Jukka Vuokko

4.1 Hankinnat

Esityksen hankinnat tehdään tuotannon edetessä. On mahdollista, että lavastaja pyytää kartoittamaan materiaaleja ratkaisuja ennen produktion siirtymistä tuotantoon nähdäkseen, onko alustavat ideat mahdollista toteuttaa. Pääsääntöisesti materiaalien hankinta aloitetaan tuotantokokouksen jälkeen. Takarajana materiaalihankintojen aloittamiselle voidaan pitää malli palaveria. Hankintoja tehdessä on otettava huomioon toimitusajat valmistajalta ja toimittajalta ja töitten eteneminen verstaalla sekä seurattava esityksen lavastusbudjettia. Kroonisesta tilanpuutteesta kärsivillä teattereilla ei useinkaan ole suuria varastotiloja tyhjillään, joten on otettava huomioon töiden edistyminen sekä se milloin taloon kannattaa ottaa sisään lisää materiaaleja. Hankintojen aikatauluttamiseen vaikuttaa osaltaan myös verstaiden työtilanne. Teatterilla on oma huonekalu-, puku- ja tarpeistovarastonsa sekä olemassa oleva ääni-, kuva-, ja valokalusto, joka on suunnittelijoiden käytössä. Nämä olemassa olevat materiaalit, laitteet jne. esitellään aina suunnittelijoille ennen uusien hankintojen tekemistä. Seinärunkojen ja vanhojen lavastuselementtien rakenteiden uusiokäyttöä suositetaan ja suositellaan.

4.2 Lavastus

Lavastuksen rakentamiseen käytettävän ajan on suunniteltu sijoittuvan mallipalaverin ja teknisten harjoitusten väliin niin, että koko lavastus on asennettuna näyttämölle teknisten harjoitusten aikana. Ohjaajan ja lavastajan kanssa kartoitetaan, mitä lavastuksen elementtejä pidetään prioriteetteina, ja työt aloitetaan sen mukaan. Joissain tapa-

uksissa voidaan toimia myös niin, että lavastus on käytännössä valmis harjoitusten alkaessa. Luonnollisesti tämä tilanne syntyy joskus produktioiden kohdalla, jotka aloittelevat harjoittelemaan syksyllä kesäloman jälkeen. Näitä tuotantoja kutsutaan yliheitoiksi. Teatterikauden päättyessä keväällä verstaat jatkavat töitä juhannukseen saakka, ja optimaalisessa tilanteessa tämä antaa mahdollisuuden lavastuksen valmistumiselle jo ennen harjoitusten alkua edellyttäen, että kattavat ennakkosuunnitelmat ovat tehtynä. Muuten lavastusta tuodaan näyttämölle sitä mukaa kun sen eri osa-alueet valmistuvat.

4.3 Valot

Kansallisteatterissa valaistusmestarit toimivat tarvittaessa myös valosuunnittelijoina, ja tulevat useimmiten mukaan produktioon tuotantokokouksen jälkeen. Valosuunnittelijan tullessa talon ulkopuolelta ovat he voineet ohjaajan kanssa aloittaa valaisun suunnitelmat jo paljon aiemmin. Valoja rakentaessa on otettava huomioon olemassa oleva kalusto, ja produktiota varten varattu valaisun budjetti. Käytännössä valot rakentuvat harjoitusten edetessä. Lavasteisiin saatetaan sovittaa valaisimia jo lavastusuunnitelmassa. Elävää tulta, kynttilöitä käytettäessä on muistettava lavastuselementtien sekä kankaitten palokyllästys. Esitystä valmisteltaessa yksi kolmesta teknisestä päivästä on työehtosopimuksen mukaan varattu kokonaisuudessaan valojen rakentamiselle.

4.4 Ääni

Kansallisteatterissa tehostemestarit toimivat tarvittaessa myös äänisuunnittelijoina, ja tulevat useimmiten mukaan produktioon tuotantokokouksen jälkeen. Äänisuunnittelijan tullessa talon ulkopuolelta ovat he voineet ohjaajan kanssa aloittaa ääntä koskevat suunnitelmat jo paljon aiemmin. Tarvittaessa orkestereille järjestetään harjoitustilaa ja studio aikaa. Ääntä rakentaessa on otettava huomioon olemassa oleva kalusto, ja produktiota varten varattu ääni budjetti. Käytännössä äänet rakentuvat harjoitusten edetessä. Live musiikkia sisältävissä esityksissä varataan soundcheckeille, ja muille äänen kanalta tärkeille elementeille omat tekniset päivänsä harjoitussuunnitelmassa.

4.5 Kuva

Kansallisteatterissa videotuottaja huolehtii tarvittavan kaluston järjestämisestä produktion. Videojärjestelmä rakennetaan aina esityksen tarpeita vastaavaksi. Videotuottaja vastaa osastonsa budjetista. Videotuottaja toimii tarvittaessa videosuunnittelijana ja tulee useimmiten mukaan produktion tuotantokokouksen jälkeen. Videosuunnittelijan tullessa talon ulkopuolelta on yhteistyö ohjaajan ja videosuunnittelijan kanssa usein alkanut jo aiemmin. Kuvaa rakentaessa on otettava huomioon olemassa oleva kalusto, ja produktiota varten varattu video budjetti. Käytännössä kuva rakentuu harjoitusten edetessä. Päivittäistä järjestelmän rakentamista tekevät myös näyttämöiden videovastaavat. Videosuunnittelu kulkee vahvasti mukana lavastuksien suunnittelussa ja ratkaisut siinä mihin esitykseen tuleva kuva projisoidaan vaikuttaa myös pintakäsittelyyn ja elementtien muotoon. Projisointi kankaita käytettäessä, on otettava suunnittelussa huomioon toisinaan pitkiksi venyvät toimitusajat.

4.6 Tarpeiston valmistus

Kansallisteatterissa toimii kaksi tarpeistonvalmistajaa, ja kuusi tarpeistonhoitajaa, jotka tulevat useimmiten mukaan produktion tuotantokokouksen jälkeen. Tarpeistoa valmistettaessa on otettava huomioon varastossa oleva materiaali, ja produktiota varten varattu tarpeiston budjetti. Tarpeiston valmistus etenee lavastuksen valmistamisen taapaa. Esitykselle tärkeimmät asiat ja esineet valmistetaan ja hankitaan ensin. Esineistöä täydennetään harjoitusten edetessä. Tarpeiston, kuten kaiken muunkin teknisen osaston vastuualueisiin kuuluvien osa-alueitten, tulee olla pääsääntöisesti valmiita tekniisiin harjoituksiin mennessä.

4.7 Puvustuksen valmistus

Puvustuksen valmistamiseen pätee sama aikataulu lavastuksen kanssa. Kansallisteatterissa toimii yksi vakinainen pukusuunnittelija. Usein varsinaisten pukujen valmistuksessa käytetään harjoitus vaatteita olemassa olevasta varastosta. Pukuja otetaan käyttöön niiden valmistuessa harjoitusten edetessä. Puvustuksen valmistumisen takarajana pidetään pääsääntöisesti teknisiä harjoituksia.

4.8 Naamioinnin valmistus

Naamioinnin suhteen työt alkavat pääsääntöisesti mallipalaverin jälkeen. Silloin on tiedossa millaiseen maailman ja aikakauteen esitys sijoittuu. Naamioinnin suunnitelmiin vaikuttaa, kuinka paljon näyttelijöitä produktiossa on mukana. Tehdäänkö tuplausrooleja, ja valmistetaanko peruukkeja. Maskeeraajat ovat mukana esityksen harjoituksissa ja tekevät työtään harjoitusten edetessä yhteistyössä näyttelijöiden ja ohjaajan kanssa. Naamioinnin valmistumisen takarajana pidetään pääsääntöisesti teknisiä harjoituksia.

4.9 Esityksen purku

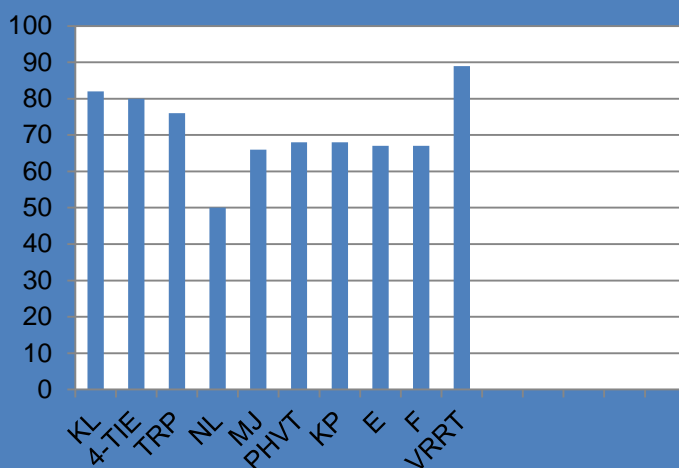
Kun esitys loppuu, puretaan lavastus ja kaikki kierrätettävissä olevat materiaalit otetaan uusiokäyttöön. Puvut arkistoidaan. Näytelmän menestyessä hyvin lavastus saatetaan säilyttää kokonaisuudessaan odottamaan, uutta tuotantopaikkaa esitys – suunnitelmassa, tällöin lavastus kuljetetaan varastoitavaksi teatterin lavastevarastoon Klaukkaan. Näissä tapauksissa jokainen osasto dokumentoi esityksessä käytettävän kaluston ja arkistoiivat tiedot siltä varalta että esitys palaa ohjelmistoon. Esitykset myös videoidaan ja kuvamateriaali toimitetaan arkistoitavaksi teatterin arkistoon.

5 Harjoitukset

Tuotantosuunnittelija laatii harjoitussuunnitelman tuotantokokoukseen mennessä.

Esitystä harjoitellaan harjoitus-suunnitelman mukaan. Harjoitussuunnitelma toimii työkaluna työryhmälle, siitä selviää missä ja milloin harjoitellaan. Suunnitelmaan pyritään merkitsemään harjoitustyyppien lisäksi näyttelijöiden mahdolliset poissaolopäivät, lehdistötilaisuus ja käsiohjelmakuvaukset. Tavallisesti harjoitukset päiväharjoitukset pidetään klo 11:00–15:00 ja iltaharjoitukset 18:30–22:00 välisenä aikana. Teatterin viikoittaiset tapahtumat esitykset, harjoitukset vierailut jne. kirjataan viikkolistaan joka on koko henkilökunnan saatavilla, intrassa ja teatterin keskuksessa. Harjoitusten määrä ennen ensi-iltaa liikkuu tavallisesti 50–90 harjoituksen välillä.

HARJOITUS MÄÄRIÄ 2012-2013 KANSALLISTEATTERI

HARJOITUS MÄÄRIÄ 2012-
2013 KANSALLISTEATTERI

- Kellariloukku 82kpl
- 4-tie 80kpl
- Neuvostoliitto 50kpl
- Metsäjätti 66kpl
- Pysy hengissä... 68kpl
- Kirsikkapuisto 68kpl
- Eyrydike 67kpl
- Frankenstein 67kpl
- Vuosisadan.. 89kpl

5.1 Viikkolista

Viikkolistalla esitetään kansallisteatterin esitys ja harjoitustoiminta viikkokohtaisesti.

Esimerkki mahdollisesta viikkolistasta

SUOMEN KANSALLISTEATTERI

VIIKKOSUUNNITELMA

29.4.2013 - 5.5.2013

Vko 18

	SUURI NÄYTTÄMÖ	PIENI NÄYTTÄMÖ	WILLENSAUNA	OMAPOHJA	Suuri näyttämö	Pieni näyttämö	Willensauna	Omapohja
MA 29.4.	Lavaklubi klo 12-15: Kritikin kannukset, vuokraus 19:00 FRANKENSTEIN (32)		19:00 MAANINKA- VAARA (63)	19:00 KONSTA PYLKKÄNEN ETSII KORTTEERIA (14)	11:00 Kirsikkapuisto	11:00 Vuosisadan rakkaustarinat	11:00 Tarina rakkaudesta ja pimeydestä 11:00 Minä ja Muro (VRH)	11:00 Pysy hengissä vielä tämä päivä (koht.) (PHH) 18:30 Pysy hengissä vielä tämä päivä (PHH)
TI 30.4.	Lavaklubi klo 8-15: vuokraus 19:00 NELJÄS TIE (21)		19:00 METSÄJÄTTI (13)		11:00 Kirsikkapuisto (koht.) 15.15 Listakokous (TTN)	11:00 Vuosisadan rakkaustarinat	11:00 Tarina rakkaudesta ja pimeydestä	11:00 Pysy hengissä vielä tämä päivä (PHH)
KE 1.5.	VAPAA	VAPAA	VAPAA	VAPAA	VAPAA	VAPAA	VAPAA	VAPAA
TO 2.5.	Lavaklubi klo 19: Parlamentti-pop 19:00 NELJÄS TIE (22)	19:00 ILTA ESKO SALMISEN KANSSA (3)	19:00 KELLARI- LOUKKO (20)		9:30-10:45 Äänijumppa (SHH) 11:00 Kirsikkapuisto 16-17 Jooga (SHH)	11:00 Vuosisadan rakkaustarinat	11:00 Tarina rakkaudesta ja pimeydestä	11:00 Pysy hengissä vielä tämä päivä (koht.) (PHH)
PE 3.5.	Lavaklubi klo 21:30: Metsäjätti-jalkot 19:00 NELJÄS TIE (23)	19:00 ILTA ESKO SALMISEN KANSSA (4)	19:00 METSÄJÄTTI (14)	19:00 KONSTA PYLKKÄNEN ETSII KORTTEERIA (15)	11:00 Kirsikkapuisto (koht.)	11:00 Vuosisadan rakkaustarinat (koht.)	11:00 Tarina rakkaudesta ja pimeydestä	11:00 Pysy hengissä vielä tämä päivä (koht.) (PHH)
LA 4.5.	Lavaklubi klo 10-14: Lavastustyöpaja klo 22: DizzyQueens 13:00 FRANKENSTEIN (33) 19:00 PATRIARKKA (65)	13:00 EURYDIKE (19) 18:30 FEDJA-SETÄ, KISSA JA KOIRA (76)	13:00 METSÄJÄTTI (15)	13:00 PERHOSIA ASKELTEN ALLA (26)				
SU 5.5.	VAPAA Lavaklubi klo 11-14: Lavastustyöpaja	VAPAA	VAPAA	VAPAA	VAPAA	VAPAA	VAPAA	VAPAA

Hauskaa vappua!

Kuvio 3. Viikkolista Kuva: Jukka Vuokko

5.2 Harjoitusaikataulu

Tuotantos suunnittelijan laatima harjoitusaikataulu josta ilmenee harjoituksen tyyppi, paikka ja aika. Esimerkkinä on käytetty, Metsäjätin harjoitusaikataulua.

METSÄJÄTTI HARJOITUSAIKATAULU

2. Vko	PÄIVÄ	AIKA	PAIKKA	KUVAUS
ma	7.1.2013	11:00	VRH	harjoitus
ti	8.1.2013	11:00	VRH	harjoitus
ke	9.1.2013	11:00	VRH	harjoitus
to	10.1.2013	11:00	VRH	harjoitus
pe	11.1.2013	11:00	VRH	harjoitus

3. Vko

ma	14.1.2013	11:00	VRH	harjoitus
ti	15.1.2013	11:00	VRH	harjoitus
ke	16.1.2013	11:00	VRH	harjoitus
to	17.1.2013	11:00	VRH	harjoitus
pe	18.1.2013	11:00	VRH	harjoitus

4. Vko

ma	21.1.2013	11:00	VRH	harjoitus
ti	22.1.2013	11:00	VRH	harjoitus
ke	23.1.2013	11:00	VRH	harjoitus
to	24.1.2013	11:00	VRH	harjoitus
pe	25.1.2013	11:00	VRH	harjoitus (poissa Karvinen)

5. Vko

ma	28.1.2013	11:00	VRH	harjoitus
ti	29.1.2013	11:00	VRH	harjoitus (14:00 teosesittely)
ke	30.1.2013	11:00	VRH	harjoitus
to	31.1.2013	11:00	VRH	harjoitus
pe	1.2.2013	11:00	VRH	harjoitus

6. Vko

ma	4.2.2013	11:00	VRH	harjoitus
ti	5.2.2013	11:00	VRH	harjoitus
ke	6.2.2013	11:00	VRH	harjoitus (poissa Pitkänen)
to	7.2.2013	11:00	VRH	harjoitus
pe	8.2.2013	11:00	VRH	harjoitus

7. Vko

ti	12.2.2013	11:00	VRH	harjoitus
ke	13.2.2013	11:00	VRH	harjoitus
to	14.2.2013	11:00	VRH	harjoitus
pe	15.2.2013	11:00	VRH	harjoitus (poissa Karvinen)

8. Vko

ma	18.2.2013	11:00	VRH	harjoitus
ti	19.2.2013	11:00	VRH	harjoitus
ke	20.2.2013	11:00	VRH	harjoitus
to	21.2.2013	11:00	VRH	harjoitus
pe	22.2.2013	11:00	VRH	harjoitus

9. Vko

ma	25.2.2013	11:00	VRH	harjoitus
----	-----------	-------	-----	-----------

ti	26.2.2013	11:00	VRH	harjoitus	
ke	27.2.2013	11:00	VRH	harjoitus	
to	28.2.2013	11:00	WS	harjoitus	
pe	1.3.2013	11:00	WS	harjoitus	
10. Vko					
ma	4.3.2013	11:00	WS	harjoitus	
ti	5.3.2013	11:00	WS	harjoitus	
ke	6.3.2013	11:00	WS	harjoitus	
to	7.3.2013	11:00	WS	harjoitus	
pe	8.3.2013	11:00	WS	harjoitus	
11. Vko					
ma	11.3.2013	09:00	WS	tekninen harjoitus 9-22	
ti	12.3.2013	09:00	WS	tekninen harjoitus 9-22	(15.15
				tekn. palaveri)	
		11:00	PHH	harjoitus	
ke	13.3.2013	09:00	WS	valaistuksen tekn. harj. 9-22	
		11:00	PHH	harjoitus	
to	14.3.2013	11:00	WS	harjoitus	
pe	15.3.2013	11:00	WS	harjoitus	
12. Vko					
ma	18.3.2013	11:00	WS	harjoitus	
		19:00	WS	1. valmistava harjoitus	
ti	19.3.2013	11:00	WS	harjoitus	
ke	20.3.2013	11:30	WS	2. valm. harjoitus	(kä-
				siohjelmakuvaus)	
to	21.3.2013	11:00	WS	harjoitus	
		19:00	WS	3. valm. harjoitus	(valo-
				kuvaus)	
pe	22.3.2013	11:00	WS	harjoitus	
14. Vko					
ti	2.4.2013	11:00	WS	harjoitus	
		19:00	WS	1. pääharjoitus	
ke	3.4.2013	11:00	WS	harjoitus	
to	4.4.2013	11:00	WS	harjoitus	
		19:00	WS	2. pääharjoitus	
pe	5.4.2013	11:00	WS	harjoitus	
la	6.4.2013	11:30	WS	3. pääharjoitus ja omaiset	

15. Vko

ma	8.4.2013	11:00	WS	harjoitus
		19:00	WS	ennakko
ti	9.4.2013	11:00	WS	harjoitus
		19:00	WS	ennakko
ke	10.4.2013	19:00	WS	ensi-ilta
pe	12.4.2013	19:00	WS	esitys

16. Vko

ma	15.4.2013	19:00	WS	esitys
to	18.4.2013	19:00	WS	esitys
la	20.4.2013	19:00	WS	esitys

17. Vko

ma	22.4.2013	19:00	WS	esitys
pe	26.4.2013	19:00	WS	esitys
la	27.4.2013	13:00	WS	esitys

18. Vko

ti	30.4.2013	19:00	WS	esitys
----	-----------	-------	----	--------

Esityksiä 12

Harjoituksia 66

5.3 Päivittäiset harjoitukset

Ohjaaja suunnittelee harjoitus-suunnitelman pohjalta harjoitusten kulun. Harjoitusperiodi aloitetaan useimmiten lukuharjoituksella, jossa esityksen työryhmä lukee yhdessä näytelmän tekstin. Harjoitukset voivat alkaa, joko harjoitushuoneessa tai näyttämöllä. Jos näytelmän harjoitukset aloitetaan harjoitushuoneessa, ja varsinkin jos harjoitus-huonejakso on pitkä, otetaan harjoituslavasteita käyttöön jo harjoitushuoneessa. Tavallisesti erilaisia tiloja luodaan sermien ja varastossa olevien huonekalujen avulla.

Harjoitusten edetessä, ja lavastuksen valmistuessa, useimmiten teknistenharjoitusten jälkeen siirtyy vastuu esitystekniikan pyörittämisestä enemmän iltatekniikan harteille. Ohjaajan suunnitelmien mukaan harjoitellaan kohtauksia, tai läpimeno harjoituksia. Harjoitusten kulkuun vaikuttaa paikalla olevat näyttelijät sekä käytettävissä olevan tekniikan määrä. Päivittäisissä harjoituksissa ovat läsnä Ohjaaja, lavastaja, näyttelijät,

suunnittelijat, järjestäjä, tarpeistonhoitaja, kuiskaaaja, valo-, ääni-, video, ja näyttämötekniikan edustus tarpeen mukaan.

5.4 Teknisetharjoitukset

Teknisetharjoitukset ovat nimensä mukaan tekniikan harjoituksia. Viimeistään teknisissä harjoituksissa asennetaan valmis lavastus kokonaisuudessaan näyttämölle, tehdään valot ja ääni suunnitelmat käytännössä valmiiksi. Teknisissä harjoituksissa harjoitellaan usein lavastajan johdolla vaihdot, tehdään lattia merkit ja valojen suuntaukset. Ääni osasto tekee mikitykset ja monitoroinnit. Tekniset harjoitukset ovat 3 päiväset joista yksi päivä on varattu valoille. Näyttelijät eivät tavallisesti osallistu teknisiinharjoituksiin.

5.5 Valmistavatharjoitukset

Valmistavatharjoitukset ovat tavallisesti läpimenoharjoituksia täysissä lavasteissa puuvuissa ja valoissa. Valmistavat harjoitukset ovat esityksen omaisia harjoituksia, jossa koko tekninen ja taiteellinen työryhmä on mukana. Valmistavien harjoitusten aikana suoritetaan tavallisesti käsiohjelma kuvaus. Näissä harjoituksissa saattaa olla jo koeyleisöä.

5.6 Pääharjoitukset

Pääharjoitukset ovat valmistavien harjoitusten kaltaisia mutta niissä on mukana yleisö. kolmas pääharjoitus on, niin sanottu omaisten näytös johon työryhmä voi kutsua omaisia ja ystäviään.

6 Työturvallisuus tarkastus

Työturvallisuus tarkastus pidetään teknisten harjoitusten yhteydessä, siellä kartoitetaan läpi näytelmän mahdolliset turvallisuusriskit ja tarkistetaan, onko kaikki tehty suunnitelmien mukaisesti, työturvallisuus huomioiden. Jos näytelmässä kiipeillään lavasteiden päällä, arvioidaan turvakaiteiden tai valjaiden tarpeellisuus. Periaate on, että esiintyjän noustessa yli metrin korkeuteen asennetaan turvakaiteet tai vaijeri. Poikkeustapauk-

sisä tilanne arvioidaan työsuojeluvaltuutettujen toimesta. Tarkastuksessa on läsnä ohjaaja, lavastaja, järjestäjä, työsuojelupäällikkö, näyttämöimestari/päällikkö ja työsuojeluvaltuutettu. Alla on esimerkki tarkastuspöytäkirjasta.

SUOMEN KANSALLISTEATTERI

NÄYTTÄMÖIDEN TYÖSUOJELUA KOSKEVA TARKASTUSPÖYTÄKIRJA

Näytelmän nimi: **FRANKENSTEIN SN 10.1.2013**

LAVASTERAKENTEET

		Hyvä	Korjattava/Huomioitava
Portaat	askelmat	x	
	kaiteet	x	
	vakavuus	x	
Korokkeet	vakavuus	x	
	kaiteet	x	
Lavasteseinät	vakavuus	x	
	käsiteltävyys	x	
Lavasteripustukset	ylikuormat	x	
	ripustustapa	x	jääpalaa ei nosteta kattoon
	vastapainot	-	
Rakent.viimeistely	hitsausseammat	x	
	naulaus-	x	
	sahaus ym.	x	
Leikkaavat pinnat	suojaus	x	
KULKUTIET	tasaisuus	x	
	liukkaus	x	
	valaistus	x	
	matot	-	
SÄHKÖLAITTEET	yleiskunto		ei enillistä tarkastusta
	sähköturvallisuus		ei enillistä tarkastusta
SAMMUTUSVÄLINEISTÖ	toimintavarmuus	x	
	saatavuus	x	
	hätätiet	x	katsomon halki silta, exitit molemmin puolin
IRTAIMISTON KUNTO		x	
ENSIAPUVÄLINEET		x	
YLEINEN JÄRJESTYS		x	
MUUTA:	- desibelimittaus liite - pyrotekniikka/savut liite - poltetaan isopropanolia ja palogeeliä - orkesterimontut käytössä varovaisuutta kuluissa - kellonsoittajalle korvatulpat - pyörö/ lavaste-elementti / huomioidaan kiilautumisvaara		
Tarkastuksessa läsnä:	Aho, Sandström, Lång, Lukka, Lukkarinen, Jutila, Rehstrand, Mattila, Toikka		
Työsuojelupäällikkö Antti Aho	Työsuojeluvaltuutettu Aslak Sandström	Näyttämöpäällikkö Harri Lång	

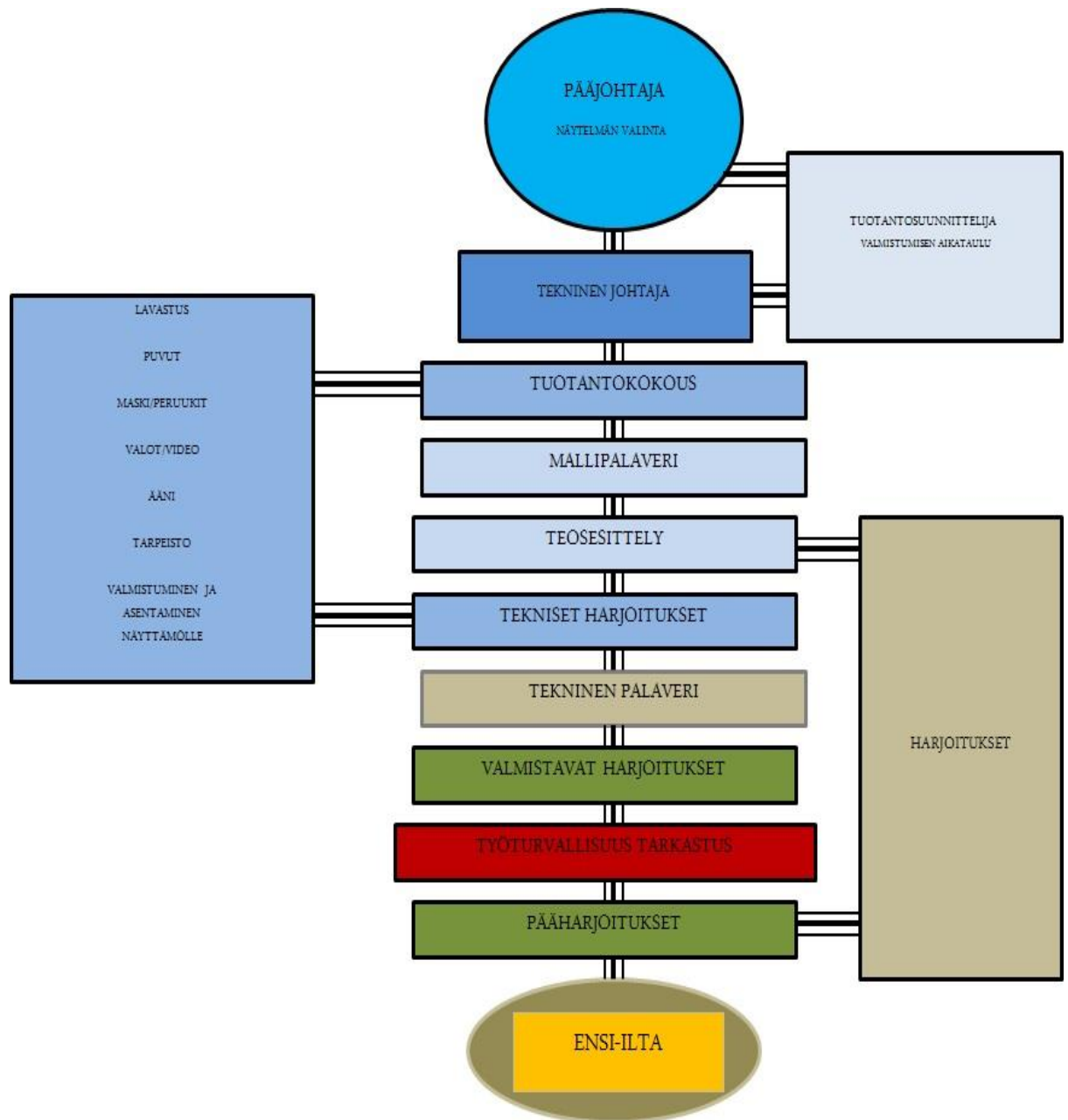
Kuvio 4. tarkastus pöytäkirja Kuva: Jukka Vuokko

7 Ensi-ilta

Näytelmää ei harjoitella enää ensi-iltapäivänä, esitys on illalla klo 19:00. Tekniikalle pyritään järjestämään vapaapäivä ensi-iltaa seuraavana päivänä.

8 Näytelmän synty kaavio

Kansallisteatterin näytelmien valmistumista, näytelmän valinnasta ensi-iltaan voidaan kuvata tällä kaaviolla.

Kuvio 5. Kaavio näytelmän synnystä Kuva: Jukka Vuokko

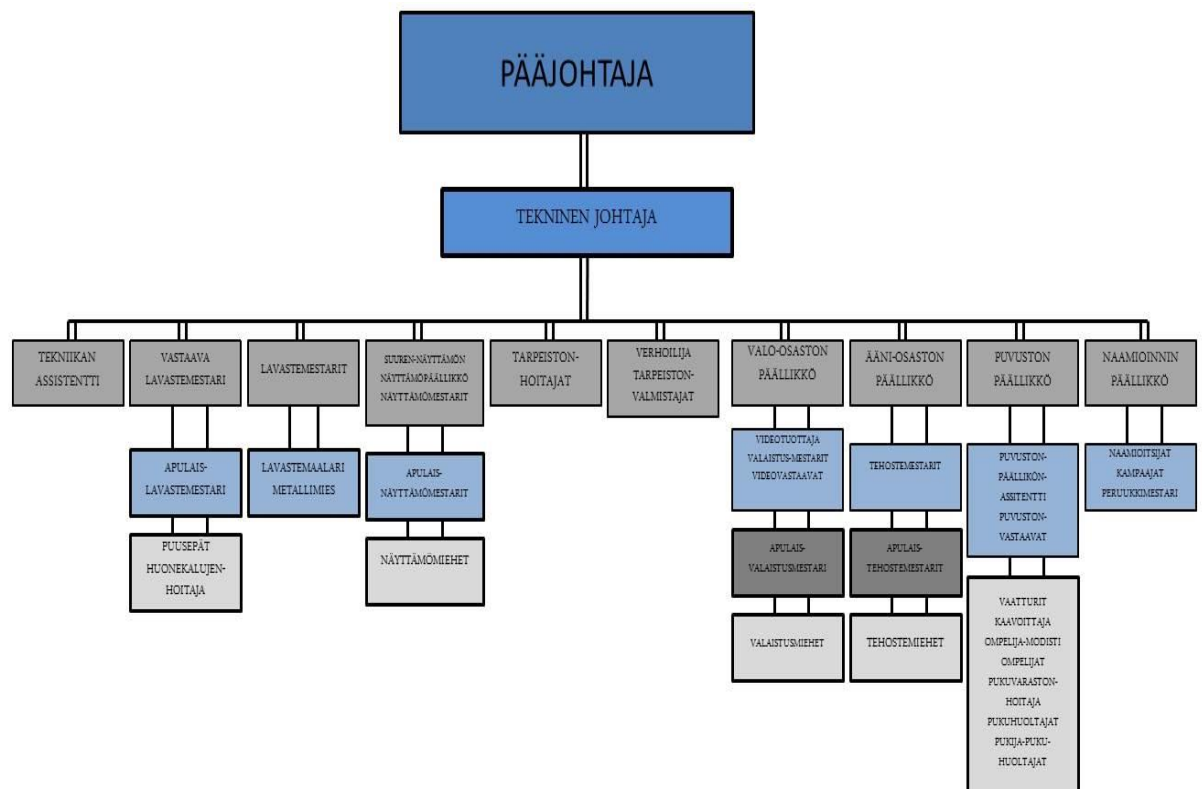
9 Tekninen osasto

Kansallisteatterin tekninen osasto vastaa esitysten teknisestä toteutuksesta.

Kaudesta riippuen teknisellä osastolla työskentelee noin 100 työntekijää.

9.1 Tekniikan organisaatiokaavio

Kaavio kuvaa Kansallisteatterin teknisen osaston rakennetta.

Kuvio 6. Tekniikan organisaatiokaavio Kuva: Jukka Vuokko

10 Tekninen johtaja

Tekninen johtaja johtaa, suunnittelee, valvoo ja kehittää teknisen osaston toimintaa.

Teknisen johtajan vastuulla, on lavastuksien teknisen toteutuksen kokonaishallinta, ja teknisen osaston henkilöstöjohtaminen. Tekninen johtaja vastaa teknisen osaston kokonaisbudjettista ja henkilöstökuluista.

10.1 Tekniikan assistentti

Tekniikan assistentti vastaa osaltaan lavastuksien materiaali ja esineistö hankinnoista. Tekniikan assistentti raportoi lavastus budjettien kehityksestä tekniselle johtajalle. Teatterilavastuksiin hankintaan esineistöä, laitteita, laitteenosia, sekä teollisuudessa eri tarkoitukseen valmistettuja tuotteita ja materiaaleja, joiden löytäminen vaatii usein laajaa selvitystyötä. Tekniikan assistentti toimii lavastajien apuna materiaalien ja esineistön, etsintä, kartoitus, ja hankinta prosessissa.

Tekniikan assistentti, on omalta osaltaan vastuussa teatterista lähtevien ja sinne tulevien vierailuiden ja yhteistyöprojektien teknisestä organisoimisesta, sekä teknisten valmiuksien järjestämisestä kiertuenäyttämölle ja teatterikasvatuksen projekteihin.

Tekniikan assistentti seuraa, kirjaa ja toimittaa näyttämötekniikan työajat palkanlaskentaan, sekä toimii mestareiden ja päälliköiden apuna työvuorolistojen kirjaamisessa.

Kuvio 7. Kati Lukalla oli ajatus käyttää urkupillejä osana Frankensteinin lavastusta. Kuvan pillien jäljille päästiin Nivalan seurakunnan urkuremontista kertovan lehti artikkelin perusteella. Oikeiden pillien löytäminen johti siihen että päädyttiin rakentamaan paineilmalla toimivat urut. Kuva: Jukka Vuokko

11 Lavastamo

Näytelmien lavastukset toteutetaan lavastajien suunnitelmien mukaan teatterin lavastamossa. Kansallisteatterissa lavasteet rakennetaan teatterikiinteistössä sijaitsevilla maalaamossa ja puuverstaalla. Tarpeistonvalmistajien sekä verhoilijan työtilat sijaitsevat myös teatterikiinteistössä. Metallityöt tehdään pääsääntöisesti Tattarisuolla sijaitsevalla metalliverstaalla. Pienimuotoisia korjaus ja muutostöitä on mahdollista tehdä myös teatterin katolle rakennetussa metallityöhuoneessa.

Tätä osaa teknisestä tuotannosta pyöritetään 12 vakituisen työntekijän voimin. Kansallisteatterissa myös näyttämötekniikka osallistuu tarvittaessa lavasteiden rakentamiseen. Näyttämömieh-puuseppiä Kansallisteatterissa on 13 ja näyttämömieh-metallimiehiä 1. Verstaiden esimiehenä toimii, vastaava lavastemestari joka suunnittelee lavastusten teknilliset ratkaisut, tekee työpiirustukset ja toimeksi antaa lavastesuunnitelman eri työryhmille.

Kuvio 8. Kansallisteatterin lavastamo. Kuva: Jukka Vuokko

11.1 Maalaamo

Maalaamossa tehdään suurin osa maalaus ja pintakäsittelytyöistä. Työ on monipuolista ja työtehtävät vaihtelevat, perinteisestä maalarin työstä, vaativaan lavastemaalarin työhön jossa pyritään toteuttamaan lavastajan näkemys ja tuomaan siihen oma taiteellinen panoksensa. Maalaamossa tehdään maalaamisen lisäksi laaja-alaisesti muita pintakäsittelytyöitä.

Kansallisteatterin maalaamossa työskentelee 2 lavastemaalaria ja lavastemestari. Lavastemestarin toimii maalaamon esimiehenä. Lavastemestari vastaa työaikasuunnittelusta, työnjaosta ja lavastusten toteutumisesta. Maalaamossa lavastemestari osallistuu lavasteiden maalaus, ja pintakäsittelytyöhön sekä toteutuksen suunnitteluun yhdessä lavastajan, ohjaajan ja lavastemaalarien kanssa. Lavastemaalarin työhön kuuluu lavasteiden maalaus, pintakäsittely, työvälineiden kunnossapito ja työtilojen järjestyksestä huolehtiminen. Lavastemaalarit suunnittelevat yhdessä lavastajien ja lavastemestarin kanssa käytettävät aineet ja menetelmät.

Kuvio 9. Lavastemestari Mikko Ketola värjäämässä pellavarivettä Neuvostoliitto nimiseen näytelmään, pellavarivettä päädyttiin käyttämään turpeen sijaan osana näytelmän lavastusta. Anna Sinkkosen lavastaman näytelmän Neuvostoliitto yhtenä avain elementtinä oli turve. Turve aiheutti kuitenkin vakavia pölyhaittoja joten sitä ei voitu käyttää lopullisessa versiossa. Pellavairveestä ja savesta saatiin korvaavat orgaaniset elementit lavastukseen. Kuva: Jukka Vuokko

Kuvio 10. Lavastemaalari Pekka Juuti maalamassa palaa seinästä joka on osa Kati Lukan lavastusta näytelmästä Frankenstein. Kuva: Jukka Vuokko

11.2 Puuverstas

Puuverstaalla valmistetaan lavasteiden puurakenteet, korjataan ja valmistetaan huonekaluja, käytännössä kaikki teatterin puutyöt tehdään puuverstaalla. Verstaalla työskentelee 5-8 henkilöä kaudesta riippuen. Puuverstaan esimiehenä toimii apulaislavastemestari. Apulaislavastemestari huolehtii puutyöhuoneen työnjaosta, työaikasuunnittelusta, koneiden huollosta, ja toimii puutyöhuoneen yhteyshenkilönä muiden osastojen välillä. Apulaislavastemestari osallistuu yhdessä puuseppien kanssa lavasteiden rakentamiseen ja lavastusten siirtämiseen verstaalta näyttämölle teknisissä harjoituksissa. Teknisissä harjoituksissa lavasteet pystytetään ensimmäistä kertaa kokonaisuudessaan näyttämölle, usein tässä vaiheessa lavastuksia joudutaan vielä muokkaamaan. Ensimmäiset pystytykset tapahtuvatkin tiiviissä yhteistyössä näyttämötekniikan kanssa. Puuseppien lisäksi puuverstaalla työskentelee huonekalujen hoitaja, joka muiden puusepäntöiden lisäksi kunnostaa teatterin huonekalukantaa.

Kuvio 11. Kansallisteatterin puutyöhuone. Kuva: Jukka Vuokko

11.3 Verhoomo

Kansallisteatteri työllistää täysipäiväisesti yhden verhoilijan. Verhoilija suunnittelee yhdessä lavastajan kanssa, käytettävät materiaalit ja menetelmät. Teatterissa verhoilijan työnkuvaan kuuluu perinteisen verhoilijatyön lisäksi, pinnoitustyöt, suurten pintojen muotoon ompelu sekä taustafondien, tyllien ja drapeerattujen verhojen ompeleminen, Verhoilija tekee myös suutarintöitä.

Kuvio 12. Kansallisteatterin verhoomo, isompi kokoiset työt ommellaan usein suoraan näyttämöllä. Kuva: Jukka Vuokko

Kuvio 13. Kärry näytelmästä Frankenstein. Kati Lukan lavastuksessa katsomon halkaisi ramppi mitä pitkin lasketaan kuvan kärryllä. Verhoilijan tekemä patja. Kuva: Jukka Vuokko

11.4 Tarpeistonvalmistus

Tarpeistonvalmistuksen työ jakaantuu kahdelle Kansallisteatterissa työskentelevälle tarpeiston valmistajalle. Tarpeistonvalmistajan työ on yksi teatterin monipuolisimmista, he valmistavat näyttämölle esineistön mitä ei voi hankkia valmiina. Tarpeistonvalmistajat suunnittelevat valmistettavat tuotteet, yhteistyössä lavastajien ja suunnittelijoiden kanssa. Tuotteet voivat olla osa lavastusta, puvustusta, tarpeistoa tai naamiointia, kuten nukkeja, naamioita, ruumiinosia, patsaita tai eläimiä.

Kuvio 14. Veitsimobiili Mr. Vertigosta

Kuvio 15. Katosta tippuva kukka Frankenstein

Kuvio 16. Susirukkanen

Kuvio 17. Gorillanaamio viidakkokirjasta Kuvat 14–17: Jukka Vuokko

11.5 Metalliverstas

Metalliverstas sijaitsee teatterikiinteistön ulkopuolella, Tattarisuon teollisuusalueella. Siellä valmistetaan suurin osa lavasteisiin tulevista metallirakenteista, ja tehdään pääsääntöisesti kaikki metallityöt. Verstas työllistää pääsääntöisesti yhden ihmisen, lavastemestarin joka vastaa metallitöitten toteutuksen aikataulusta ja teknisistä ratkaisuista. Lavastemestarin työtehtäviin kuuluu kaikki verstaan työt hitsauksesta, verstaan siisteyden ylläpitoon.

Kuvio 18. Traktori, Anna Sinkkosen lavastamasta näytelmästä Fedja setä, kissa ja koira Kuva: Jukka Vuokko

Kuvio 19. Jalkalamppu Mr.Vertigosta, Kati Lukan lavastamaan esitykseen, rakennettiin useita kuvan kaltaisia jalkalamppuja, metalliverstaan ja valo-osaston yhteistyöllä. Kuva: Jukka Vuokko

12 Puvusto

Puvustossa valmistetaan teatteriesityksessä tarvittavat vaatteet. Kansallisteatterin puvustossa työskentelee kaudesta riippuen n.20 työntekijää, ammattinimikkeitä on kymmenkunta. Puvuston esimiehenä toimii puvuston päällikkö, joka osallistuu puvustusten suunnittelu ja valmistus prosessiin yhdessä pukusuunnittelijan ja ohjaajan kanssa.

Puvuston päällikkö vastaa oman osastonsa budjeteista. Puvustusbudjetit ovat usein samaa kokoluokkaa lavastusbudjetin kanssa. Puvustonpäällikkö vastaa pukujen toteutuksen onnistumisesta. Päällikön apuna toimii assistentti jonka vastuulla on materiaalien, valmisvaatteiden ja asusteiden hankinta sekä vierailevien pukusuunnittelijoiden avustaminen.

Puvusto jakautuu karkeasti kahteen osaan Ompelimoona missä tehdään pääasiallisesti naisten vaatteiden kaavoitus, leikkaus ja valmistus. Vaatturi osastoon, missä kaavoitetaan, leikataan ja valmistetaan miesten vaatteet. Molemmilla osastoilla on omat vastaavansa, jotka ohjaavat työtä ja pitävät huolta että valmistettavat vaatteet ovat valmiina sovittuina ajankohtina.

Vaatturit ja ompelijat valmistavat vaatteet, tekevät hankintamatkoja kankaiden, ja valmisvaatteiden perässä sekä toimivat tarvittaessa varapukijoina näytöksissä.

Puvuston varastoista vastaa varastonhoitaja. Pesulasta tulleet vaatteet täytyy mitata, ohjelmistosta poistuvat vaatteet varastoida, vierailevia suunnittelijoita auttaa etsimään vaatteita varastoista, tämän kaltaiset työtehtävät kuuluvat puku ja kenkävarastonhoitajalle. Lisäksi hän osallistuu tarvittaessa hankintamatkoihin ja toimii varapukijana esityksistä.

Materiaalien, vaatteiden, ja asusteiden patinoinnista, koristelusta sekä värjäämisestä vastaa värjäri. Värjäriin työhön kuuluu myös asusteiden painanta, etsaus ja huovutus.

Esitysten jälkeen puvut saattavat olla märkiä, mutaisia, hikisiä, tai muuten vain likaisia. Pukuhuoltajat pitävät huolta että ohjelmistossa olevien näytelmien päivittäinen puku-huolto toimii ja pukijat saavat näyttelijöille puhtaat vaatteet puettavakseen.

Pukijat vastaavat näyttelijöiden pukemisesta esityksissä. Pukijat auttavat vaatteiden vaihdossa ja varmistavat että oikea asu on päällä oikeassa kohtauksessa. He huolehtivat osaltaan pukuhuollosta, ja asusteissa olevista mikrofoneista yhdessä äänimiesten kanssa.

Kuvio 20. Herman Göring, Tarja Simosen puvustamasta näytelmästä HOMO!. Myös puvustossa työskennellään usein yhteistyössä muiden osastojen kanssa. Tämä asu on valmistettu yhteistyössä, metalliverstaan, tarpeistonvalmistuksen ja puvuston kanssa. Kuva: Jukka Vuokko

Kuvio 21. Pukuja Anna Sinkkosen puvustamasta esityksestä Fedja setä kissa ja Koira Kuva: Vertti Teräsvuori.

Kuvio 22. Kenkävarasto

Kuvio 23. Armeijavaatteet ja tupakkataakit

Kuvio 24. Värjäämö

Kuvio 25. Pukuhuollon tiloja Kuvat 22-25:
Jukka Vuokko

13 Esitystekniikka

Teatteriesityksen aikana työtä tehdään monessa kerroksessa. Näyttelijät ovat esityksissä pääroolissa, mutta teatteriesityksen saa aikaan yhtälailla iso joukko ihmisiä kulisien takana, kuin niitten edessäkin. Ääni-suunnittelija on luonut esityksen äänimaisen minkä on mahdollistanut joukko äänitekniikan ammattilaisia. Yksi kiinnittää mikrofonit näyttelijöille, toinen miksa ja ajaa tehosteita. Samaan aikaan seuraajaheittimissä kaksi valomiestä saa ohjeita valokopissa illan esityksen valaistuksesta vastaavalta valaistusmestarilta. Video-operaattori poimii lähikuvaan näyttelijän jota kameramies seuraa liveinä seuraavan kohtauksen ajan. Orkesterimontussa näyttämömiehet kokoavat, merimiesasuissa sotalaivaa, jonka mekaniikanoperaattori nostaa järjestäjän merkistä, heti kun näyttelijä on ehtinyt mukaan kohtaukseen. Ensiksi pukijan on kuitenkin autettava hänelle kapteenintakki ylle. Tarpeistonhoitaja pitää huolen että kaukoputki ja miekka eivät jää pois matkasta.

Kuvauksen kaltainen tapahtuma toistuu useasti illan esityksen aikana. Jokaisella tekniolla on omassa näytelmän tekstin sisältävässä plarissaan liuta merkintöjä jotka toimivat muistin tukena omien työtehtävien hoidossa esityksen aikana. Esityksissä saate-

taan tehdä kulissivaihtoja rooliasuissa tällöin, maksetaan erillinen pukuraha. Useimmiten esitystekniikkaan luetaan valo, ääni, video ja näyttämötekniikka. Kansallisteatterissa järjestäjä, pukijat, tarpeiston hoitajat ja kuiskaaja ovat osa esityksen teknistä henkilökuntaa. Yhden esityksen aikana kulissemiin saattaa työskennellä pari kymmentä tekniikkaa. Näyttämölle tehtävissä esitysteknisissä ratkaisuissa onkin aina huomioitava sekä yleisön, esiintyjien että muun henkilökunnan turvallisuus. Teatterissa työtä tehdään enimmäkseen pimeässä ja siirrettävät elementit saattavat olla satojen kilojen painoisia. Kansallisteatterissa teknisen osaston näyttämöllä työskentelevien lukumäärä liikkuu kaudesta riippuen n.100 henkilössä. (Hyvärinen 2010, 23; Hyvärinen 2011, 29.)

Kansallisteatteri on repertuaariteatteri, mikä tarkoittaa että samalla näyttämöllä esitetään ja samanaikaisesti useaa eri näytelmää. Esitysten lisäksi näyttämöillä harjoitellaan uusia produktioita. Tyypillinen päivä näyttämöllä alkaa harjoitus lavasteiden pystytyksellä niin että tarvittava lavastus on pystytetty klo 11:00 mennessä. Harjoitukset loppuvat klo 15:00 minkä jälkeen harjoitus lavastus puretaan ja tilalle pystytetään illan esityksen lavastus, esitys alkaa tyypillisesti klo 19:00. Valojen äänen ja videon rakennus noudattaa samaa aikataulua. Tarpeiston hoitajilla ja pukijoilla on yhtälailla omat valmistelunsa esitykseen liittyen. Pystytykset ja purut ovatkin tiivistä osastojen välistä yhteistyötä mihin osallistuvat kaikki esitystekniikasta vastaavat osastot. Lauantaisin on useimmiten kaksi esitystä klo 13:00 ja 19:00. Repertuaariteatterissa onkin tärkeää ottaa huomioon lavastuksien vaihtoon menevä aika.

13.1 Valo-osasto

Valo-osasto vastaa osaltaan esitysten ja muitten tilaisuuksien valosuunnittelusta ja valaisun teknisistä ratkaisuista. Kansallisteatterin valo-osastolla työskentelee 10 vakituista ja kaudesta riippuen noin viisi tuntipalkkaista työntekijää. (Hyvärinen 2010, 23, Hyvärinen 2011, 29, Hyvärinen 2012, 27)

Valo-osaston esimiehenä toimii valo-osaston päällikkö, joka vastaa työaikojen suunnittelusta, vuosibudjetista, hankinnoista sekä valaistuskaluston ylläpidosta ja kehittämisestä. Valo-osaston päällikkö toimii Kansallisteatterissa myös valosuunnittelijana ja video-osaston esimiehenä. Valaistusmestarit ja apulaistvalaistusmestarit vastaavat esitys ja harjoitus valaistuksesta. Valaistusmestarit toimivat tarvittaessa valosuunnittelijoina ja operaattoreina talon ulkopuolisille valosuunnittelijoille. Valomiehet ylläpitävät

valaistuskalustoa ja huolehtivat esitysten ja harjoitusten aikana valaistukseen liittyvistä tehtävistä.

Valo-osastolla työryhmät kasataan produktion tarpeiden mukaan ja niitten koko saattaa vaihdella yhden miehen operaatioista kymmenkunta henkilöä vaativiin esityksiin. Talon valo-osastolla on valmiudet suunnitella esitys valaistukset, tämän ohella Kansallisteatterissa käytetään talon ulkopuolisia suunnittelijoita. Vuosina 2010 ja 2011 vierailevia valosuunnittelijoita oli neljä. (Hyvärinen 2010, 23; Hyvärinen 2011, 29.)

Kuvio 26. Saiturinjoulu valosuunnittelu Ville Toikka, Kuva: Tuomo Manninen

Kuvio 27. Pietu Pietiäinen vastaanotti vuonna 2011 sädepalkinnon valo suunnittelustaan Mr. Vertigoon. Kuva: Ville Hyvönen

13.2 Video-osasto

Video-osaston esimiehenä toimii valo-osastonpäällikkö ja toiminnasta vastaavat video-tuottaja sekä näyttämöittäin työskentelevät videovastaavat. Videon käyttö on viime vuosina vakiinnuttanut asemansa näyttämöllä. Kansallisteatterissa kokopäiväisesti videon parissa työskentelee yksi henkilö videotuottaja. Videotuottaja vastaa video-osaston budjetista, kaluston ja tarvittavan henkilöstön järjestämisestä produktioihin sekä projisointien teknisestä toteutuksesta. Jokaisella näyttämöllä on myös videovastaavansa he hoitavat tointa oman valaistusestimatorin työnsä ohella.

Esityksissä käytetään usein ennalta nauhoitetun videomateriaalin lisäksi live-kuvaa, näissä tapauksissa, kartoitetaan kameraoperaattoreiden tarve tehtävän vaativuuden mukaan. Tarvittaessa palkataan produktioon kameraoperaattoreita tai koulutetaan omaa tekniikkaa tehtävään. Kansallisteatterin video-osastolla on valmiudet toteuttaa esitysten video-suunnittelu, tämän ohella Kansallisteatterissa käytetään talon ulkopuolisia suunnittelijoita. Vuonna 2010 vierailevia suunnittelijoita oli kaksi ja vuonna 2011 kolme. (Hyvärinen 2010, 23; Hyvärinen 2011, 29.)

Kuvio 28. Etnopornossa Kaisu Koposen lavastuksessa areena mallista esitystilaa hallitsi 4 video tykkiä ja 4 projisointi pintaa videot toteutti Pyry Hyttinen, Kuva: Aki Viikilä.

Kuvio 29. Tumman veden päällä esityksen koko tarina projisoitiin live kuvaa käyttämällä. Esityksestä on käytetty termiä näytelmäelokuva. Kuva: Antti Ahonen

13.3 Ääniosasto

Ääniosasto vastaa esitysten osaltaan äänisuunnittelusta, ja ääniteknisistä toteutuksista. Ääniosasto vastaa osaltaan, esitysten ja muitten tilaisuuksien äänisuunnittelusta sekä äänen teknisistä ratkaisuista. Kansallisteatterin ääniosastolla työskentelee kahdeksan vakituista työntekijää, lisäksi käytetään tuntipalkkaisia ääniteknikoita. Ääniosaston esimiehenä toimii ääniosaston päällikkö joka on vastaa työaikojen suunnittelusta, vuosibudjetista, hankinnoista sekä äänikaluston ylläpidosta ja kehittämisestä. Ääniosaston päällikkö toimii Kansallisteatterissa myös äänisuunnittelijana. Tehostemestarit ja apulaistehostemestarit vastaavat esitys ja harjoitus äänestä. Tehostemestarit toimivat tarvittaessa äänisuunnittelijoina sekä operaattoreina/miksaajina talon ulkopuolisille äänisuunnittelijoille. Tehostemiehet ylläpitävät kalustoa ja huolehtivat esitysten ja harjoitusten aikana ääneen liittyvistä tehtävistä. Tehoste puolen työryhmät kasataan produktion tarpeiden mukaan ja niitten koko saattaa vaihdella yhden miehen operaatioista kymmenkunta henkilöä vaativiin esityksiin. Miehistyksen kokoon olennaisesti vaikuttavia asioista ovat muun muassa mikitettävien näyttelijöiden määrä ja se onko esityksessä live musiikkia tai orkesteria. Talon ääniosastolla on valmiudet tehdä esitysten äänisuunnittelu, tämän ohella Kansallisteatterissa käytetään talon ulkopuolisia suunnittelijoita. Vuonna 2010 vierailevia ääni-suunnittelijoita oli seitsemän ja vuonna 2011 yhdeksän. (Hyvärinen 2010, 23; Hyvärinen 2011, 29.)

Kuvio 30. äänimiesten työhuone suurelta näyttämöltä Kuva: Jukka Vuokko

13.4 Näyttämötekniikka

Tässä opinnäytetyössä yleisnimitystä näyttämötekniikka käytetään suuren näyttämön näyttämöpäälliköstä, näyttämömestareista, operaattoreista, näyttämö ja päivänäyttämömiehistä. Näyttämötekniinen osasto vastaa näytelmien lavastusten pystytyksistä ja puruista sekä näyttämöteknisistä töistä esitysten aikana, lisäksi he osallistuvat lavasteiden rakentamiseen verstailla. Työtehtävät vaihtelevat suuresti näytelmien mukaan. Huonenäytelmissä, joissa ei ole väliaikavaihtoja voidaan pärjätä hyvin kevyellä miehityksellä, sen jälkeen kun lavastus on saatu pystyyn. Vaihtoehtoisesti näytelmissä joiden aikana näyttämömiehet tekevät kulissivaihtoja, rooliasuissa osana näytelmän visuaalista kuvitusta, voidaan esityksen aikana tarvita montaa teknikkoa ja monen alan erityisosaajaa. Jokaiselta näyttämöltä löytyykin oman alansa erikoisosaajia mm. pyrotekniikkaan, lennätyksiin, ripustuksiin ja veden kanssa työskentelemiseen perehtyneitä näyttämömiehiä ja operaattoreita.

Vaikka itse esityksen aikana ei kulisseissa tapahtuisi paljoakaan voi väliajalla olla edessä massiivinen väliaikavaihto, tästä johtuen voidaan usein olla tilanteessa missä suuri joukko porukkaa odottelee pitkään isoa työtä joka on saatava tehtyä 20min aikakunassa. Odottelu on myös taito joka on syytä olla hallussa näyttämöllä työskennellessä.

Suurella näyttämöllä työtä johtaa näyttämöpäällikkö sekä hänen alaisinaan toimivat näyttämömestarit. Muilla näyttämöillä näyttämötekniikan esimiehinä ovat näyttämömesarit ja apulaisnäyttämömesarit. Päällikkö ja mestarit osallistuvat tulevien näytelmien suunnittelu ja valmistus prosessiin. He suunnittelevat ja tarkastavat osastonsa viikko-työjärjestyksen ja vastaavat oman osastonsa hankinnoista.

Suuren näyttämön näyttämöpäällikkö huoltaa ja ylläpitää näyttämö mekaniikan ohjausjärjestelmää yhdessä operaattoreiden kanssa. Operaattori on vastuussa suurennäyttämön tietokoneohjatun koneiston ohjelmoimisesta, ja ajamisesta esityksissä sekä kattoon tehtävien ripustuksien tekemisestä.

Näyttämömesarit johtavat näyttämötekniisen henkilöstön työskentelyä näytösten pystytysten, purkujen ja esitysten aikana, sekä vastaavat lavasteiden huollosta ja kunnon tarkistuksista esitysjakson aikana. Apulaisnäyttämömesarit toimivat näyttämömesarien varamiehinä.

Näyttämömiehet tekevät esityksien aikana ja väliajoilla tehtävät kulissien siirrot ja vaihdot. Kansallisteatterissa näyttämiehet toimivat kaksoisnimikkeellä näyttämömiehpuuseppä tai näyttämömieh-metallimies tämä tarkoittaa sitä että he osallistuvat näytöstyön lisäksi lavasteiden rakennus prosessiin.

Kansallisteatterissa jokaisella näyttämöllä on oma näyttämötekkinen miehityksensä mestareineen, työvoimaa kierrätetään näyttämöltä toiselle mahdollisuuksien mukaan.

13.5 Päivätekniikka

Kansallisteatterissa päävastuu harjoitusten pyörittämisestä teknisiin harjoituksiin saakka on päivänäyttämötekniikalla. Osaston työskentelyä johtaa näyttämö ja apulaisnäyttämömestari. Päivänäyttämömiehet järjestävät, pystyttävät ja purkavat produktion tarvittavat harjoituslavasteet sekä suorittavaa harjoitusten aikana tapahtuvat kulissien siirrot. Osastolla on omat operaattorit, jotka ohjelmoivat ja operoivat näyttämömekaniikkaa harjoitus kauden aikana.

Päivätekniikka vastaa talon kuljetuksista, kulissien varastoinnista ja huonekalukannasta, teatterin varasto sijaitsee Klaukkalassa.

Kuvio 31. suuren näyttämön tietokone ohjattu yläkoneisto Kuva: Jukka Vuokko

Kuvio 32. Pienen näyttämön köysiullakko Kuva: Jukka Vuokko

13.6 Pukijat

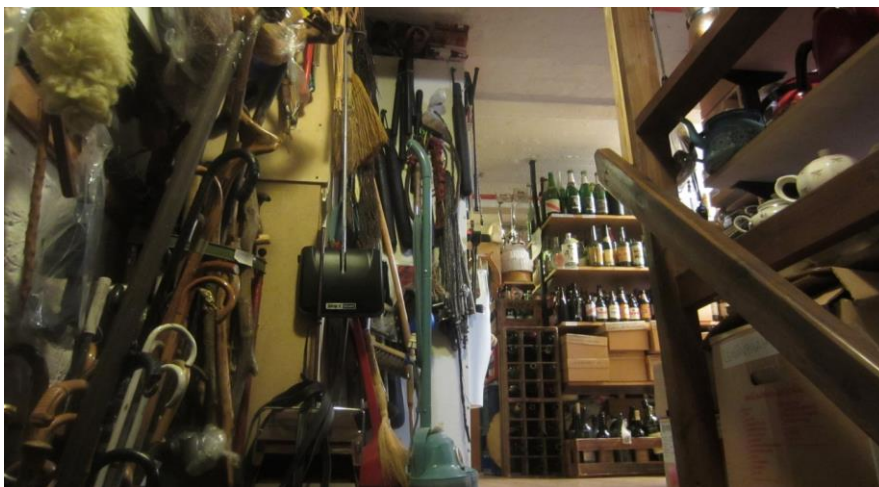
Pukijat ovat ainoa osa puvuston teknisestä henkilöstöstä, jotka tekevät näyttämötyötä esitysten aikana. Pukijat vastaavat näyttelijöiden pukemisesta esityksissä. He ovat mukana näytöksissä ja auttavat vaatteiden vaihdossa ja varmistavat että oikea asu on päällä oikeassa kohtauksessa lisäksi he huolehtivat asusteissa olevista mikrofoneista yhdessä äänimiesten kanssa. Lisäksi pukijat toimivat pukuhuoltajina ja tästä johtuen pukuhuoltajat toimivat tarvittaessa pukijoiden varamiehinä esitystyössä. Kansallisteatterissa pukija pukuhuoltajia on viisi. (Hyvärinen 2010, 23; Hyvärinen 2011, 29.)

Kuvio 33. Sovitushuone Kuva: Jukka Vuokko

13.7 Tarpeistonhoitaja

Tarpeistonhoitaja huolehtii esitysten ja harjoitusten tarpeiston, pystytyksestä ja purusta. Tarpeistoksi mielletään yleisesti näytelmässä käytettävä esineistö, ruuat, juomat, ilmapallot sekä muut huonekaluja pienemmät tavarat. Tarpeistonhoitajan työhön kuuluu uuden näytelmän tarpeiston kasaaminen, ja hankkiminen talon varastoista, kaupoista ja kirpputoreilta. Tarpeistonhoitaja suunnittelee näytelmässä käytettävän esineistön yhdessä ohjaajien, lavastajien, näyttelijöiden ja tarpeiston valmistajien kanssa. Tarpeistonhoitajat vastaavat itse osastonsa vuosibudjetista. Kansallisteatterissa toimii viisi vakinaista tarpeiston hoitajaa. (Hyvärinen 2010, 23; Hyvärinen 2011, 29.)

Kuvio 34. yksi kansallisteatterin tarpeiston varastoista Kuva: Jukka Vuokko

13.8 Järjestäjä

Järjestäjän huolehtii näytelmän harjoitusten ja esitysten sujumisesta suunnitelmien mukaisesti ja häiriöttä. Järjestäjä vastaa näytelmiin liittyvän tiedon kulusta teknisen ja taiteellisen henkilökunnan välillä. Järjestäjä tarkastaa työryhmän paikallaolon ennen esitysten ja harjoitusten alkua. Järjestäjä informoivat yleisöä mikäli näytäntö joudutaan peruuttamaan tai keskeyttämään. Kansallisteatterissa toimii neljä vakinaista järjestäjää. (Hyvärinen 2010, 23; Hyvärinen 2011, 29.)

Kuvio 35. järjestäjän työpiste suurella näyttämöllä Kuva: Jukka Vuokko

13.9 Kuiskaaja

Kuiskaaja auttaa näyttelijää muistamaan repliikkinsa sekä korjaa näyttelijöiden virheelliset repliikit harjoitusten ja esitysten aikana. Kuiskaaja pitää pääkirjan ajan tasalla ja toimittaa tarvittaessa uudet versiot työryhmän jäsenille.

Kuvio 36. kuiskaajan työpiste suurelta näyttämöltä Kuva: Jukka Vuokko

13.10 Maskeeraus

Kaikki maskeeraus- ja kampausosastolla työskentelevät osallistuvat heille nimettyjen näytelmien naamioinnin ja kampauksien suunnitteluun. Produktioilla on maskeerauksen puolesta omat vastuuhenkilönsä. Kansallisteatterin maskissa työskentelee viisi

vakituista työntekijää, työtä johtaa naamioinnin päällikkö. (Hyvärinen 2010, 23; Hyvärinen 2011, 29.).

Tarvittaessa naamiointiosastolla käytetään talon ulkopuolisia freelancereita. Osasto vastaa naamiointitarvikkeiden hankkimisesta ja hankkivat tarvittaessa näyttelijöille omat tarvikkeet maskin tekoa varten. Maskissa valmistetaan peruukkeja, partoja, irtoneniä, kaljuja ja muita erikoisempia naamiointi kokonaisuuksia.

Kuvio 37. Esa-Matti Lång, Jani Kylmälän maskeeraamana oliona esityksestä Frankenstein.
Kuva: Stefan Bremer

14 Näyttämöt

Kansallisteatterissa on neljä näyttämöä, näiden lisäksi esitys tiloina toimii lavaklubi sekä teatterista ulos jalkautuva kiertuenäyttämö. Ei ole myöskään epätavallista että muut teatteri kiinteistön tilat taipuvat esitys käyttöön. Esityksiä on tuotettu maalaamoon, yleisölämpiöihin ja harjoitushuoneisiin. Varsinaisia harjoitus tiloja teatterilla on kolme, pieni ja suuriharjoitushuone sekä teatteri kiinteistön vieressä, VR:ltä vuokratussa lisäsiivessä sijaitseva harjoitustila.

14.1 Suuri näyttämö

Tekniset apuvälineet ovat olleen osa näytelmän tekemistä suurella näyttämöllä teatterin perustamisesta saakka, pyörö näyttämöä saatiin kuitenkin odottaa muutama vuosi.

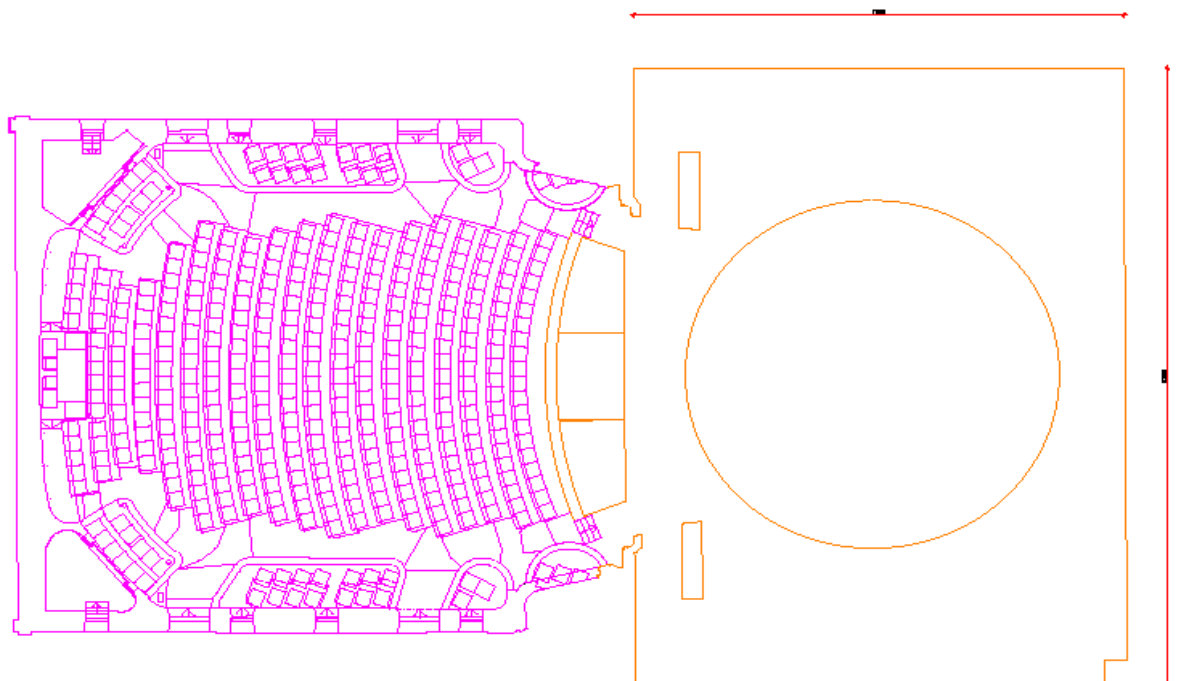
Vuonna 1917 näyttämö mestari Jalmari Alppivuori suunnitteli ensimmäisen väliaikaisen käsikäyttöisen pyörön. Levy liikkui pyörien päällä käsivoimin. 1920- ja 1930 lukujen vaihteessa suunniteltiin taloon pysyvää pyöröä mutta ajatuksesta luovuttiin eduskuntatalon läheisyyteen suunnitellun uudisrakennuksen myötä. Vuonna 1932 asia otettiin

uudelleen esiin ja Alppivuori toteutti taas, väliaikaisen käsivoimin liikuteltavan pyörön. Pysyvän pyörön tekeminen viivästyi ja sota sotki lopullisesti suunnitelmat. Viimein väliaikainen pyörö varustettiin moottorilla joka teki siitä erittäin epävarman ja meluisan. Lopulta vuonna 1958 vanha pyörönäyttämö purettiin ja tilalle asennettiin 15m uusipyörönäyttämö. Pyörön nopeus oli 2m sekunnissa ja sen sisälle asennetut lattianostimet nousivat 2,5m korkeuteen ja laskivat saman verran lattia tason alle. Teatterin johtokunnan puheenjohtaja Rafael Koskimies totesi työkauden 1958 avajaispuheessaan: ”Vastavalmistunut uusi pyörönäyttämö antaa Kansallisteatterin ohjelmiston toteuttamiselle entistä suuremmat teknilliset mahdollisuudet mutta yli kaikkien teknillisten uudistusten vaikkakin kuinka tärkeitten on tietysti asetettava teatterin luomiskykyisyys, sen henkinen elämä.” Tuolloin tekemättä jäi kuitenkin puutteellisen valaistus järjestelmän uusiminen. Järjestelmää päiviteltiin vuosien saatossa pikkuhiljaa mutta varsinainen uudistus tehtiin vasta 1998–2002 peruskorjauksen yhteydessä. Vuoden 1958 pyörökin pyöri aina vuoteen 2001 saakka jolloin se purettiin uuden hiljaisemman ja luotettavamman pyörön tieltä. (Nevala 2003, 220–221.)

Kansallisteatterin suuren näyttämön tekniikka uusittiin käytännössä kokonaan kansallisteatterin korjauksen yhteydessä vuosina 1998–2002. Ennen remonttia esimerkiksi käsikäyttöinen vastapainoköysistö oli lähes alkuperäinen, toki järjestelmälle oli tehty korjauksia ja pienimuotoisia muutoksia. Korjauksen yhteydessä köysistö muutettiin tietokoneohjatuksi lavastenostinjärjestelmäksi. Tänä päivänä suuri näyttämö on Kansallisteatterin teknisesti modernein näyttämö. Vuosien 1998–2002 peruskorjaus ei koskenut koko teatteritaloa vaan näyttämöiden osalta, ainoastaan suuri näyttämö modernisoitiin. Esityksen pyörittämiseen osallistuu koko näytäntötyötä tekevä näyttämötekkinen osasto, mestarit, operaattorit valo-, tehoste-, video-, kamera-, näyttämömiehet, maskeeraajat, pukijat, tarpeistonhoitajat, järjestäjä, kuiskaaja ja tietysti näyttelijät. Yhden suuren näyttämön esityksen aikana lavalla, sen sivussa ja ohjauspisteissä työskenteleekin helposti 30 tekniikan edustajaa.

Kuvio 38. Suuri näyttämö Kuva: Jukka Vuokko

Kuvio 39. Suuri näyttämö yksinkertainen pohjakuva, näyttämö ja katsomo Kuva: Jukka Vuokko

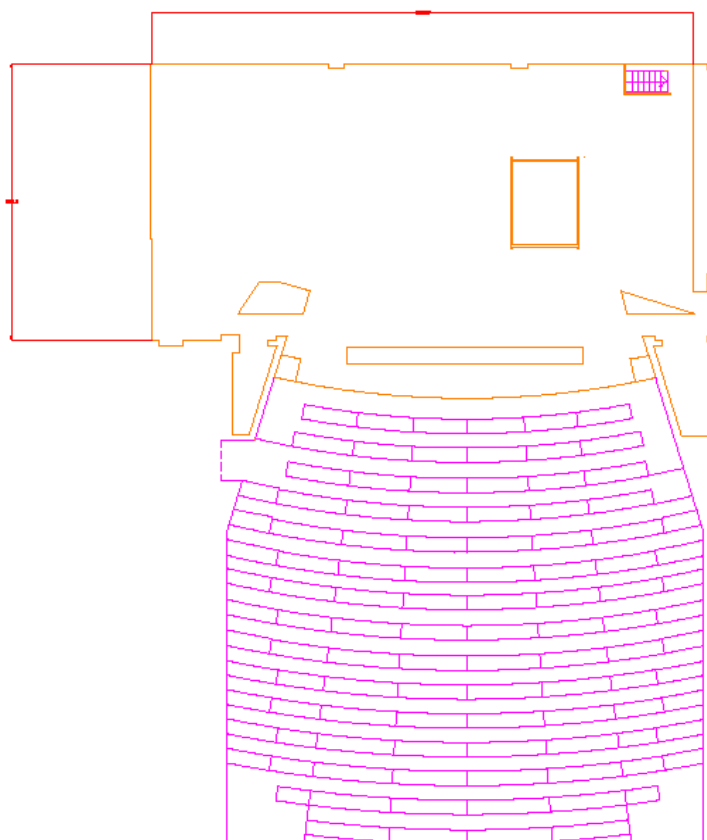
14.2 Pieni näyttämö

Kansallisteatterin näytäntövuosi 1954–1955 oli historiallinen koko suomen teatterikentälle. Maan päänäyttämöstä tuli myös suomen ensimmäinen teatteri, jossa saman katon alla oli kaksi erilaista näyttämöä ja lisäksi teatteriravintola. Näyttämöä suunniteltaessa otettiin erityisesti huomioon katsojien tasa-arvoisuus. Kaikkialta salista piti olla yhtä hyvä näkyvyys näyttämölle. Näyttämöaukosta tehtiin niin suuri kun se oli mahdollista tilojen rajoissa ja luovuttiin perinteisestä kurkistuskaappi näyttämöstä. Arvi Kivimaan tavoitteena oli luoda antiikin puhdas tila, jossa tärkeintä oli puhe. Alun perin teatterin salin väri on ollut valkoinen. (Heiskanen Nevala 2004, 2-9.)

Sittemmin Pientä näyttämöä on uudistettu ja salin värit on muuttunut tummaksi. Pieni näyttämö on myös muuttunut kurkistuskaappi näyttämöksi. Pieni näyttämö on teknikaltaan vanhentunut, se jäi peruskorjauksessa taloudellisista syistä johtuen modernisoimatta ja on teknisesti perinteikkäämmällä kalustolla varusteltu kuin Suuri näyttämö. Näyttämöllä on mm. perinteinen vastapainoköysistö. Näytöksen pyörittämiseen tarvitaan noin 15 teknisen osaston työntekijää.

Kuvio 40. Pieni näyttämö Kuva: Jukka Vuokko

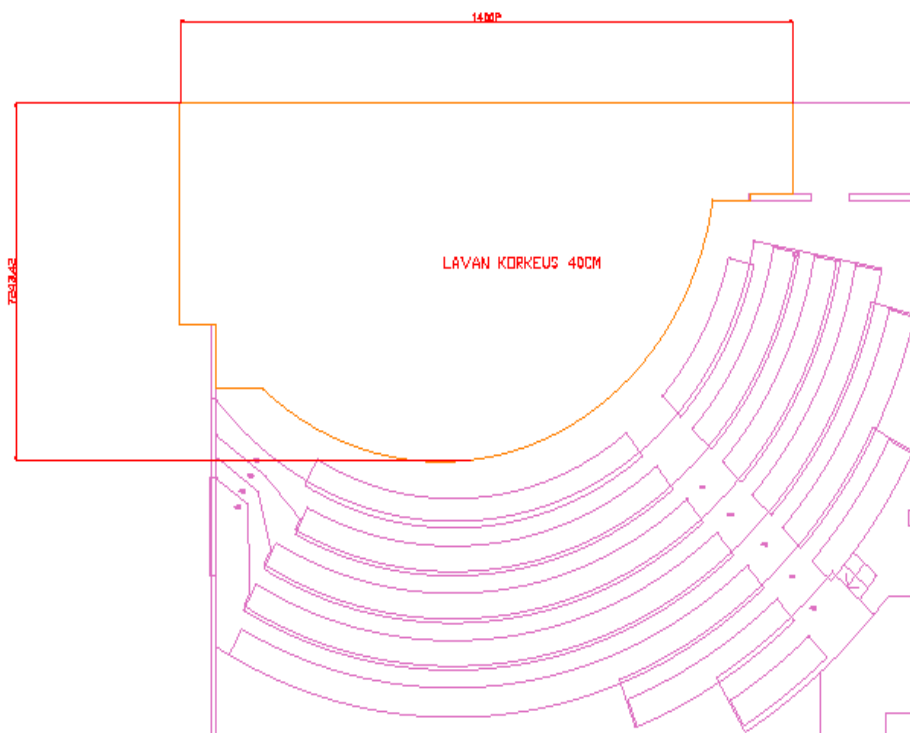
Kuvio 41. Pieni näyttämö yksinkertainen pohjakuva, näyttämö ja katsomo Kuva: Jukka Vuokko

14.3 Willensauna

Pienen näyttämön rakentamisen yhteydessä tehtiin pohjakerrokseen teatteriravintola Teatterigrilli. Teatterigrillin paikalla toimii nyt vuonna 1976 käyttöön otettu Willensaunan studionäyttämö. Willensauna on toiseksi pienin kansallisteatterin näyttämöistä, siitä huolimatta siellä näyttämöaukon leveys on kaikista suurin 13 metriä. Näyttämötekniistä koneistoa ei Willensaunassa ole vaan tarvittavat tekniset ratkaisut tehdään lavastuskohtaisesti. Vuonna 2012 päätettiin Willensaunaan asettaa pysyvä 40 cm peruskorotus. Tällä päätöksellä on säästetty huomattava määrä työaikaa, aikaisemmin koroketta vaihdettiin 20 ja 40 cm välillä. Kokemus oli osoittanut että tilaan lavastettiin lähes poikkeuksetta korotus yleisön näköesteiden poistamiseksi. Willensaunassa näytöstä pyritään keskimäärin 12 teknisen osaston työntekijää

Kuvio 42. Willensauna Kuva: Jukka Vuokko

Kuvio 43. Willensauna yksinkertainen pohjakuva, näyttämö ja katsomo Kuva: Jukka Vuokko

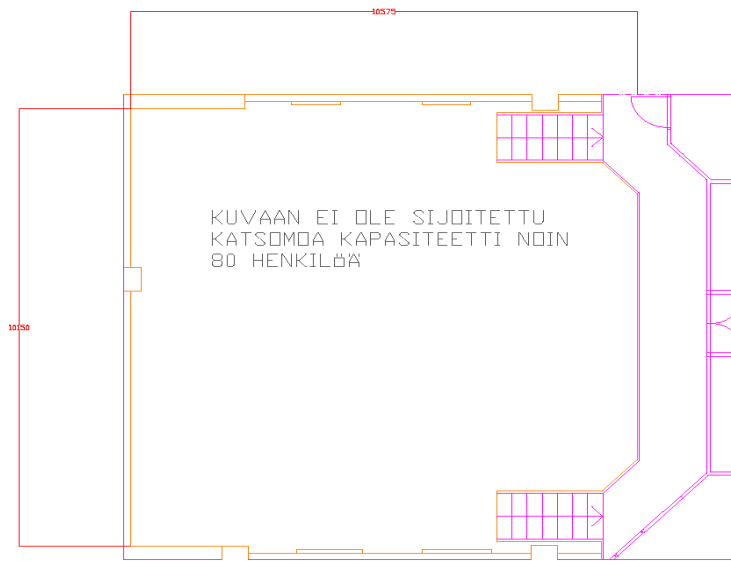
14.4 Omapohja

Omapohja on kansallisteatterin varsinaisista näyttämöistä n.80 katsojapaikallaan pienin katsoja määrä elää myös katsomo ratkaisun mukaan. Vuonna 1987 perustettu omapohja on tekniikaltaan Willensaunan kaltainen tila, siellä ei ole varsinaista näyttämömekaniikkaa vaan tekniset ratkaisut tehdään aina produktio kohtaisesti. Vuosien 2011–2013 aikana Omapohja on palannut lähemmäksi sen alkuperäistä ajatusta kokeelliseksi näyttämöksi eikä siellä pyöritetä enää mittavaa repertuaaria vaan pääpiirteisesti yhtä esitystä kerrallaan.

Omapohjan erikoispiirteenä on kevyesti muunneltavissa oleva katsomo joten tila saadaan taipumaan moneen muotoon. Tila taipuu näin ketterämmin areenaksi vierailuille ja keveämmille yhteistyöprojekteille. Aikojensaatossa tilassa on esitetty kolmeakin produktiota samanaikaisesti mikä teki katsojamäärältään pienen tilan raskaaksi pyörittää. Varastotilojen puuttuminen ja täyteen ahdettu tila tekikin aikanaan omapohjan lavastusten pystyttämisen yhtä aikaa vieväksi kuin suurennäyttämön esitysten ja sitoi samalla suuren määrän henkilökuntaa. Tällä hetkellä omapohjan esityksiä pyörittää pääsääntöisesti 2 teknisen osastonyöntekijää.

Kuvio 44. Omapohja Kuva: Jukka Vuokko

Kuvio 45. Yksinkertainen pohjakuva omapohjan tilasta johon ei ole sijoitettu katsomoa Kuva: Jukka Vuokko

14.5 Lavaklubi

Lavaklubi on kansallisteatterin baari ja klubi. Ohjelmailloissa edustettuna on bändien lisäksi, dj-iltoja, monologeja, lauluesityksiä, keskustelua taiteesta ja yhteiskunnasta. Vuonna 2010 perustetun lavaklubin tiloissa sijaitsi ennen teatteri ravintola Morkku jonka ”päälle” lava klubi rakennettiin. Tila muuntautuu tarkoitusta vastaavaksi esityskoh-
taisesti. Lavaklubia pyörittää pääsääntöisesti 1 tekniikko.

Kuvio 46. Lavaklubi Kuva: Jukka Vuokko

14.6 Kiertuenäyttämö

Vuonna 2010 perustettu kiertuenäyttämö vie esityksiä paikkoihin mistä katsojat eivät muuten pääse live-taidetta katsomaan. Kiertuenäyttämö on jalkautunut mm. vastaanottokeskuksiin vankiloihin ja palvelutaloihin Helsingistä, Sodankylään. Kiertuenäyttämö esitykset kiertävät kulloiseenkin esitykseen kasatun työryhmän kanssa. Teknisesti kiertuenäyttämö on alun kokemuksen perusteella pyritty rakentamaan hyvin kevyeksi liikutella.

Kirjavien esiintymispaikkojen johdosta otetaan suunnittelussa aina huomioon että esitys tila voi olla käytännössä millainen tahansa eikä suuri lavasteita voida viedä mukana. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä että työryhmän on itse pystyttävä kantamaan kaikki mitä esitykseen tarvitaan niin että esityspaikalle voi siirtyä julkisella kulkuvälineellä. Vuonna 2012 Kiertuenäyttämö järjesti yhteensä 118 esitystä. Kiertuenäyttämöllä oli vuoden aikana yhteensä 6032 katsojakontaktia. (Hyvärinen, 2010 14–15.)

Kuvio 47. Paperisiltaa esitettiin vastaanottokeskuksissa ympäri suomen. Katri Renton visuaalisuudessa esityksessä käytettiin fondeina päällekkäisiä silkkiliinoja, joista viimeisen paljastuessa katsojat saivat kirjoittaa siihen terveisensä. Kiertueen päätyttyä fondi oli esillä Kansallisteatterin pienen näyttämön lämpiössä Kuva: Alueviesti 20.3.2012.

14.7 Esitykset muualla

Näyttämöiden lisäksi Kansallisteatterissa jalkaudutaan monipuolisesti teatteri kiinteistön tiloihin joita ei ole suunniteltu varsinaisesti esityskäyttöön. Lisäksi on yhteistyöprojektien muodossa sekä, teatterikasvatuksen toimesta rakennettu ja järjestetty väliaikaisia esityspaikkoja myös teatterikiinteistön ulkopuolelle.

Teatterikasvatus käyttää talon tiloja monipuolisesti projekteihinsa yleisölämpiöt ovat olleet draamatyöpajojen näyttämöinä ja workshop tiloina. Vuonna 2012 yleistyön kylä elää projektin tuloksena esitettiin Helsingin Rudolf Steiner koulun Mikael salissa Kylä elää revyy. Teatteriseikkailut ovat esitelleet katsojille teatterin sokkeloiset käytävät ja takahuoneet. Talvella 2012 esitettiin suurennäyttämön yleisölämpiössä yhteistyössä nukketeatteri Sytkyn kanssa toteutettu Lunta joka tarjosi taapero ikäisille ensimmäisen mahdollisuuden kokea teatterielämys ja valjastettiinpa VR:n harjoitushuonekin alle 1-vuotiaitten piparkakkusankareita esityksen käyttöön. Näihin produktioihin kartoitetaan tekniset resurssit, kalusto ja tekijät aina produktio kohtaisesti. (Hyvärinen 2012 6-21.)

15 Case esimerkki Kuka tahansa meistä - dokumentti

Kuka tahansa meistä oli Kansallisteatterin, VR:n ja Teatteri 2.0 yhteistuotanto vuosina 2012–2013. Esityksen rinnalla toteutettiin syksyllä 2012 yhteisöllinen prosessi läheistensä menettäneiden kanssa. Emilia Pöyhösen kirjoittamaa Saana Lavasteen ohjaama esitys ääritilanteeseen joutuneen ihmisen kokemuksesta esitettiin 15 kertaa Rautatieaseman Vestibyyli aulassa. Esitys toteutettiin ihmisten arjen keskellä aulaan rankennetulla väliaikaisella esiintymislavalla.

15.1 Lähtökohta

Teatteri 2.0 ehdotti syyskuussa 2012 että Kuka tahansa meistä -dokumentti toteutettaisiin yhteistuotantona Kansallisteatterin kanssa. Lisäksi oli sovittu että VR lähtisi mukaan luovuttamalla tiloja Helsingin rautatieasemalta esityksenkäyttöön. Esitykselle sopiva tila löytyi rautatieaseman Vestibyyli aulasta. Ajatuksena oli että toteutus ihmisten läpikulkupaikkana ja ns. odotustilana toimivaan tilaan tukisi esityksen sisältöä kokemuksesta ajan ulkopuolelle joutumisessa.

Teatteri 2.0 vastasi esityksen taiteellisesta sisällöstä ja taiteellisesta henkilökunnasta ja pääosin kokonaisuuden tuotannollisesta organisoinnista. Kansallisteatterin vastuulle tuli esityksen tekninen tuotanto, lavastuksen, katsomon, kaluston sekä tarvittavan teknisen henkilökunnan järjestäminen esityksen valmistamiseen ja pyörittämiseen. Lisäksi Kansallisteatteri vastasi lipunmyynnistä tiedotuksesta ja markkinoinnista.

15.2 Toteutus asemalle

Ohjaaja Saana Lavaste, tuottaja Saara Rautavuoma, VR:n brand manager Inari Rumukainen ja arkkitehti Pirjo Huvila olivat todenneet tilan sopivaksi esityskäyttöön. Kun oli selvää että tila soveltuu esityskäyttöön ja suunnitelmat toteuttamiskelpoisiksi, esityksen toteuttamiseksi tehtiin yhteistyö sopimus 2.0:n, Kansallisteatterin ja VR:n kesken. Tilankäytöstä sovittiin yhteisissä suunnittelupalavereissa ja sähköpostin välityksellä tilan isännöitsijän Juha Nurmen kanssa. Yhteydet vartijoihin ja muihin aseman toimijoihin hoituivat VR:n kautta. Esityksen lavastuksen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastasi Jukka Vuokko yhdessä Kansallisteatterin verstaan, ohjaaja Saana Lavasteen ja valosuunnittelija Pekka Pitkäsen kanssa. Kansallisteatterin tekninen henkilökunta Yhteistyössä 2,0 suunnittelijoiden kanssa suunnittelivat esityksen teknisen teatteritoteutuksen puitteet Vestibyylin.

Alusta asti oli selvää että katsomo ja lavastus rakennettaisiin pääsääntöisesti kierräysmateriaalista suuria hankintoja tekemättä. VR:n kanssa sovittiin että lavastus saisi olla paikoillaan koko esitys jakson ajan ja että penkit ja muu esitystekniikka saadaan varastoida vestibyyli-aulaan. Näin saatiin luotua parhaat mahdollisuudet esityksen toteuttamiseen pienellä henkilöstöllä.

Osaksi teknistä työryhmää suunniteltiin jo alkuvaiheessa 2 työharjoitteluaan kansallisteatterille suorittamaan tullutta Metropolian esitystekniikan opiskelijaa. Työharjoittelijoille pyrittiin luomaan mahdollisimman monipuolinen kuva teatterin teknisestä toiminnasta, ottamalla heidät mukaan kahteen erilaiseen produktion. Aikataulun perusteella työharjoittelujaksoon sovitettiin Suuren näyttämön neljäs tien ja teatterin ulkopuolella esitettävän Kuka tahansa meistä. Työharjoittelijat saivat mahdollisuuden tutustua suuren näyttämön mekaniikkaan neljännen tien harjoituskauden aikana ja samalla osallistua esityksen kokonaisvaltaiseen valmistamiseen osana työryhmää, harjoitusten aloittamisesta, ensi-iltaan. Työharjoittelijoille laadittiin aikataulu, jonka mukaan he työskentelivät kummankin projektin parissa. (Liite 2 ja 3)

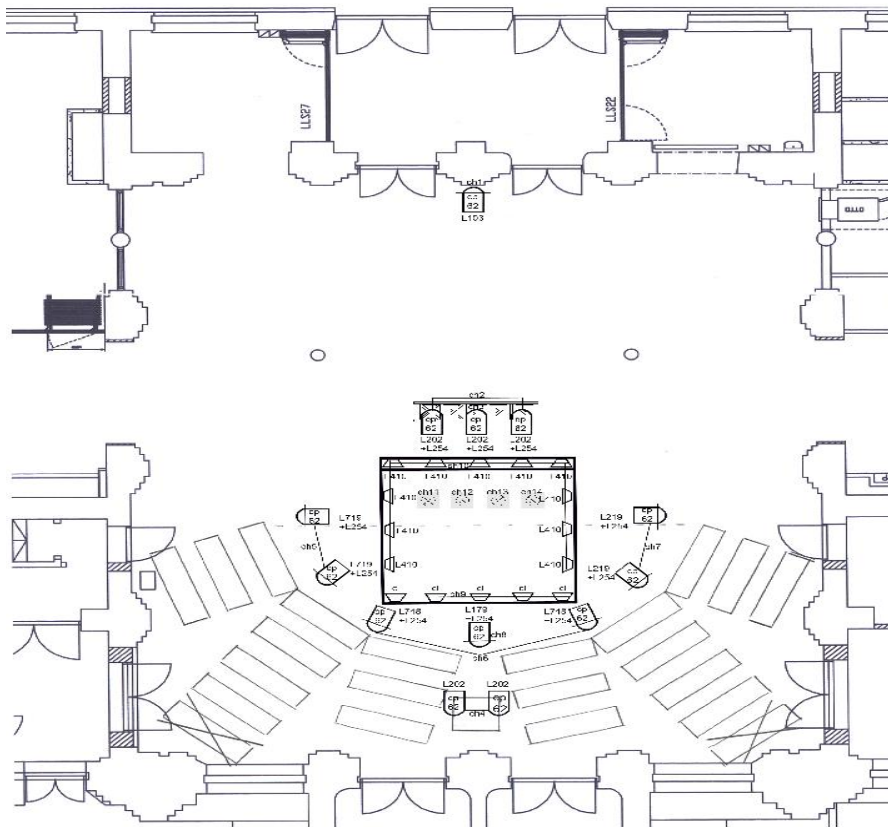

VR tarjosi Vestibyylin esitystilaksi sekä tarvittavan avun jotta esittäminen tilassa oli mahdollista (tekninen konsultointi, kiinteistön kalustojen siirto, sähkön saanti, vartiointi, aseman muiden toimijoiden informointi), sekä markkinointi apua omia kanavoitaan käyttäen. Esityksen harjoitukset aloitettiin syyskuussa 2012. Aseman muille toimijoille toimitettiin tiedote Vestibyylin käyttöön liittyvistä muutoksista harjoitus- ja esityskauden aikana.

Katsomo toteutettiin muuntamalla aiemmin Mr Vertigossa olleet penkit soveltuvaksi Vestibyyliin. Valopöytää, mikseriä, videotykkiä ja muuta esityksen ajoon tarvittavaa tekniikka varten rakennettiin tukeva kärry josta tekniikkaa voitiin käyttää ja minne se myös oli mahdollista varastoida. Esiintymislava rakennettiin niin että myös sen alle jäävää tilaa voitiin käyttää varastoimiseen. Teknisetharjoitukset pidettiin Vestibyyliissä 14.2.2013. 4X4 metrinen esiintymislava jonka takaosaa rajasi piimällä himmennetty pleksiseinäke pystytettiin keskelle aulaa. Lisäksi aulaan asennettiin kiinteästi esitystekniikan tarvitsemat sähkövedot esityskauden ajaksi. Kaikki esityksessä tarvittava tekniikka oli varastoituna joko lavarakenteen alla tai esitystä varten rakennetussa kärryssä. Katsomo rakennettiin aina katsoja määrää vastaavaksi ja kasattiin esityksen jälkeen kärryille varastoitavaksi Vestibyyliin. Lavastuksen rakennuksesta ja kuljetuksesta Vestibyyliin vastasi päivätekniikka, puuverstas, valaistus ja tehostemestari yhdessä harjoittelijoiden kanssa. (Liite4). Esitystekniikalle otettiin laite vakuutus esityskauden ajaksi. (Liite1) Esitysten alettua työharjoittelijat jakoivat vastuun esitysten pyörittämisestä keskenään, yhdessä kansallisteatterin valaistusestimen ja tehostemestarin kanssa. Teknikot vastasivat myös katsomon pystyttämisestä esityksiin.

Kuvio 48. Kuka tahansa meistä esitys Vestibyyli aulassa Kuva: Antti Aimo-Koivisto

Kuvio 49. Valo-, katsomokartta Kuva: Pekka Pitkänen

Kuvio 50. VR:n toimesta mahdollistettiin sähkövedot esityspaikalle, betoniin porattiin reiät ja sähköviennelle asennettiin luukut. Kuva: Jukka Vuokko

Kuvio 51. esitystekniikka varastoituna Vestibyyllissä Kuva: Jukka Vuokko

15.3 Harjoitus- ja esityskausi Vestibyyllissä

Harjoitusten alkaessa Vestibyyllissä jolloin harjoiteltiin keskeneräistä esitystä ja rakennettiin esitystekniikkaa, osoittautui julkisen tilankäytön näkökulmasta projektin haastavimmaksi vaiheeksi. Vestibyyli on tila joka on monien vakioireitti pois asemalta tai matkalla junalle lisäksi tila oli selkeästi muodostunut tiettyjen ihmisten vakioireiiriksi. Tilassa olevilla penkeillä tarkkailtiin rakennusprojektia ja varastointi menetelmiä suurella mielenkiinnolla. Osa katsomona käytettävistä penkeistä sijoitettiin lavan ympärille ja kiinnitettiin toisiinsa vaijereilla estämään varkauksia. Tilan levottomuus oli otettu huomioon esitystä suunniteltaessa mutta yllätyksenä tuli kuitenkin millaista on valmistaa esitystä tilassa josta puuttuu teatteritilan suoma rauha ja hiljaisuus. Lisäksi ihmisten uteliaisuus jatkuvan kyselemisen muodossa tuotti omat haasteensa työryhmälle.

Tilaa pyrittiin rauhoittamaan pyytämällä VR:ää siirtämään tilassa sijainneet julkisentilan penkit väliaikaisesti pois, lisäksi katsomon takan sijaitsevat automaatti ovet saatiin kytkettyä pois tilassa työskentelyn ajaksi. Tämä rauhoitti tilaa kun aulassa kulkeminen tapahtui enää näyttämörakenteen takana eikä sivuilla. Aseman vartijoita oli etukäteen informoitu miten ovien Elielin aukiolle tulisi olla suljettuina, mutta ensimmäisten harjoituspäivien jälkeen täytyi ovien sulkemista aikaistaa ja kertoja lisätä. Vartijoiden toiminta esitys ja harjoitus aikoina oli hyvää ja he olivat tarvittaessa apuna turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa.

Aiemmista suunnitelmista poiketen ennakkonäytöksen tuoman kokemuksen jälkeen päätettiin tila esitystila rajata naruilla, joihin kiinnitettiin laput joissa kerrottiin käynnissä olevasta toiminnasta. Rajauksen tarkoituksena oli vähentää katsomon takana tapahtuvaa kuljeskelua ja sen aiheuttamaa häiriötä esiintyjille ja toisaalta vähentää turvattomuuden tunnetta. Yksinkertainen rajausta toimi hyvin ja vähensi osaltaan tilan rauhatonmuutta.

Yksi suurimpia haasteita oli tilan akustiikka sekä läpikulkevista ihmisistä ja kuulutuksista lähtevät aseman arkeen kuuluvat äänet. Alun perin huolissaan oltiin tilassa sijaitsevan kahvilan kylmäkoneiden tuottamasta äänestä, tämä huoli osoittautui kuitenkin aiheettomaksi. Teknisesti asia ratkaistiin ottamalla käyttöön langattomat mikrofonit ja toteuttamalla äänisuunnittelu tavalla, joka huomioi aulan luonnolliset äänet, jotka muutuivat paljon esityksestä toiseen. Välillä tila oli hyvin rauhallinen ja välillä meteliä oli paljon mitään logiikka tai kellotettavaa kaavaa ei tuntunut olevan. Äänistä valtaosa tuli kahvilan asiakkaista ja tuolien siirtelystä aiheutuneesta kirsikkunasta joka syntyi kivilattian ja metalli jalkojen sinfoniasta. Asian ratkaisemiseksi asennettiin kahvilan pitäjän suostumuksella tuolien alle huopamatassut. Lisäksi kahvilaan pöytiin toimitettiin laput jotka informoivat asiakkaita tilassa tapahtuvasta esityksestä suomeksi ja englanniksi.

Yksi yllättävistä elementeistä oli junien kuulutukset. Normaalisti kuulutuksia tuli noin 3-4 kpl/esitys ja ne sopivat esityksen kokonaisuuteen. Mutta muutamana kertana kävi niin että junien myöhästelyistä tai aikataulumuutoksista johtuen kuulutuksia tuli jopa 10-20kpl tällöin esityksen seuraaminen sekä esiintyminen oli haastavaa. Havaittiin myös että mitä enemmän katsojia tilassa oli sitä paremmat olivat olosuhteet äänenkannalta.

Yleisöpalautteesta pystyi kuitenkin päättämään että äänellisiin ongelmiin kiinnitettiin enemmän huomiota työryhmän kuin katsojien toimesta. Katsojien päähuomion ollessa itse esityksessä ei ääniin kiinnitetty huomiota tai niitten katsottiin liittyvän esitykseen.

Harjoitus tai esitys kaudella ei ilmennyt vaaratilanteita ja vartijat puuttuivat häiriötekijöihin jo ennen heidän saapumistaan varsinaiseen esitystilaan. Vaikka kiinnostusta laitteisiin ja tavaroihin oli, ei mitään varastettu tai vahingoitettu. Tavarat olivat varastoituna aulaan koko esityskauden ajan. (Rautavuoma, kokouspöytäkirjat 2012–2013.)

15.4 Lopputulos

Vaikka olosuhteet olivat haastavat, toimi tila esityksessä juuri niin kuin oli ajateltu.

Äänet, ihmiset, sattumat ja konkreettisesti ohikulkijoiden varjot osana esityksen valosuunnittelua toivat sisällöllisiä lisätasoja, joita ei olisi saavutettu jos esitys olisi toteutettu tavalliseen teatterisaliin. Erityisen hyvä palautetta esitys sai poikkeuksellisesta tilan käytöstä, esityksen valmistamisesta julkiseen tilaan ja erityisesti rautatieasemalle. Esitys noteerattiin mediassa ja erityisesti alan ammattilaiset löysivät esityksen. Esitys koettiin alaa uudistavana yhteistyökuvioiden sekä julkisen tilan käytön osalta.

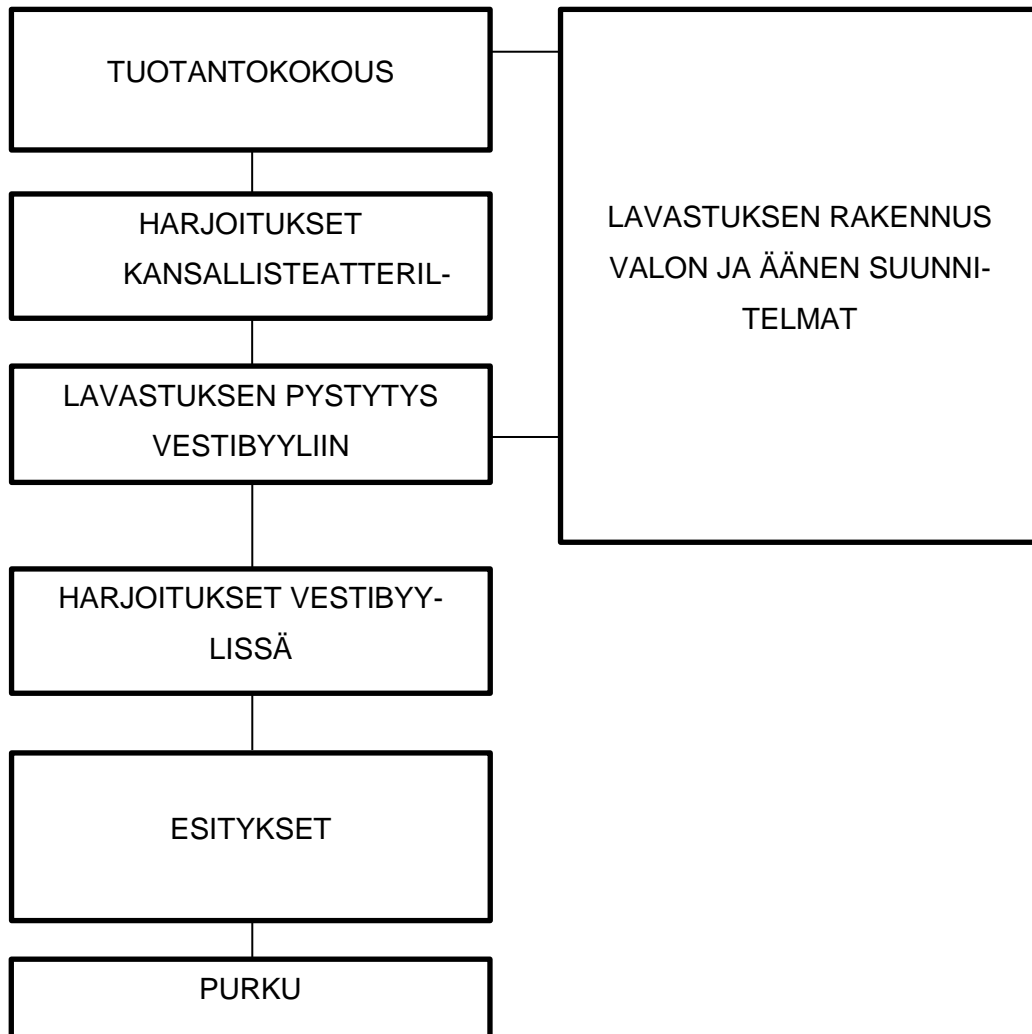
Esitys herätti kiinnostusta aseman kulkijoissa rakennus ja harjoittelupäivinä. Kaikki esityksen ympärillä tapahtunut toiminta ennen ensi-iltaa toimi loistavasti markkinointina. Ihmiset olivat kiinnostuneita tilassaan tapahtuvasta toiminnasta. Esityskaudella aseman käyttäjiä informoitiin esityksestä mainostelineillä jossa kerrottiin esityksestä. Esitysten ollessa käynnissä ohikulkevat ihmiset pysähtyivät katselemaan ja tulivat näin itsekkin osaksi esitystä. Hyvää palautetta tuli myös tilan yrittäjiltä jotka kokivat esitystoiminnan rauhoittaneen tilaa ja tuoneen miellyttävän muutoksen koko aulan ilmapiiriin. Esitystä kävi katsomassa 600 ihmistä. (Rautavuoma, kokouspöytäkirjat 2012–2013.)

Kuvio 52. Vestibyyli esitysten välissä Kuva: Jukka Vuokko

15.5 Tuotantokaavio Kuka tahansa meistä

Kuka tahansa meistä esityksen toteuttamista voidaan kuvata Kansallisteatterin näkökulmasta, tällä kaaviolla.

Kuvio 53. Tuotantokaavio Kuka tahansa meistä. Kuva: Jukka Vuokko

16 Yhteenveto

Tämän opinnäytetyön tavoite oli avata esityksen tekninentoteutus Kansallisteatterissa. Projektin kannalta tärkeäksi kysymykseksi asetettiin kenelle ja miksi. Ensimmäinen tavoite oli, että opinnäytetyötä voisi käyttää pohjamateriaalina esitteelle, jossa avattai-

siin Kansallisteatterin esityksien tuotantomalli taloon uusina tuleville suunnittelijoille ja ohjaajille. Toiseksi tavoitteeksi asetui laitosteatteerin kulissien takaisen teknisentoiminnan ja työnkuvien avaaminen alan opiskelua aloittelevalle tai muuten vain asiasta kiinnostuneille.

Aluksi oli pohdittava kuinka tarkasti avata teknisiä yksityiskohtia kunkin osastojen toiminnasta ja miten tarkasti pureutua esityksen valmistuksessa käytettävään tekniseen kalustoon ja menetelmiin. Työn edetessä tuli selväksi että yksityiskohtainen ammattien, laitteiden ja esitystilojen teknisten ominaisuuksien avaaminen laajentaisi aihepiirin liian suureksi, tätä opinnäytetyötä ajatellen. Tarvittava informaatio jonka pohjalta esitteen uusille suunnittelijoille ja ohjaajille voisi toimittaa, saatiin kasattua yhteen kappaleissa palaverikäytännöistä, tuotannonaikataulusta ja harjoituksista. Yksityiskohtaisempi informaatio on järkevämpää toimittaa suunnittelijoille palaverissa osastoittain, produkti-
on edetessä, tuotantokokouksesta, ensi-iltaan.

Toista tavoitetta tarkasteltaessa jälkeenpäin on todettava, että käytettäessä tätä opinnäytetyötä materiaalina teatterityötä käsittelevässä luennoinnissa, on yksityiskohtaisempi paneutuminen eri ammattien työnkuviin case-esimerkein tarpeellista. Osiot esitystiloista helpottavat ymmärtämään millaisiin tiloihin esityksiä kansallisteatterissa tuotetaan ja millainen henkilöstö kulissien takaista toimintaa pyörittää. Olisi toisaalta ollut mahdollista liittää opinnäytetyöhön tarkat tiedot, esitystiloista kuljetusreitteineen, teknisineen erityspiirteineen ja laitteistoineen. Tällöin opinnäytetyön sisältämää informaatiota olisi paremmin voinut käyttää taloon tulevien vierailujen organisoimisen suunnittelussa. Kerätty informaatio ei kuitenkaan mennyt hukkaan, vaan toimii sinällään hyvänä pohjana vierailujen organisoimisessa, vaikka ei lopulliseen työhön päätyntykään.

Viimeisessä osiossa avattiin case-esimerkillä tuotanto, joka on ollut yhteistyöprojekti pienen toimijan ja laitosteatteerin välillä. Tämä osio avaa laitosteatteerin kykyä taipua varsinaisen repertuaarinsa lisäksi monimuotoisiin yhteistyöprojekteihin, kevyemmällä tuotantomallilla.

Lähteet

Nevala Marja-Liisa 2003 Suomen Kansallisteatteri Teatteritalo ennen ja nyt, Helsinki: Otava

Hyvärinen, Mia: Kansallisteatterin vuosikertomus 2010, Kansallisteatteri.

Hyvärinen, Mia: Kansallisteatterin vuosikertomus 2011, Kansallisteatteri.

Hyvärinen, Mia: Kansallisteatterin vuosikertomus 2012, Kansallisteatteri.

Heiskanen, Juha, Nevala Marja-Liisa 2004: Suomen Kansallisteatteri pieni näyttämö 50 vuotta, Kansallisteatteri.

Niiranen, Juhani Helsingin Sanomat 12.8 2010. Uusi Kansallisteatteri menee minne tilataan.

Rautavuoma, Saara 2012–2013: Kokouspöytäkirjat Teatteri 2.0/Kansallisteatteri. Tekijän hallussa.

KALUSTON VAKUUTUSARVO VESTIBYYLISSÄ 15.2.2013

Valopöytä:

AVAB Pronto	400€
-------------	------

Himmentimet:

ETC SmartPack 12channel	1 200€
-------------------------	--------

MicroPack 6channel	500€
--------------------	------

Heittimet:

ETC Source Four PARnel 050€	150€ x 7kpl = 1
--------------------------------	-----------------

PAR 64	30€ x 6kpl = 180€
--------	-------------------

Työmaaheitin 150W	3€ x 16 kpl = 48€
-------------------	-------------------

Muuta:

Kaapelit	200€
----------	------

Standit 8kpl, trussi 1kpl	100€
---------------------------	------

Mac Pro 2.8GHz Intel Xeon E5462 -tietokone, näyttö, näppäimistö, hiiri ja ohjelmistot NVIDIA GeForce 8800 GT -näytönohjain	5.400€ 500€€
--	-----------------

Panasonic PT-D5500 -projektori	6.000€€
--------------------------------	---------

Panasonic ET-DLE200 Zoom -optiikka	1.000€
------------------------------------	--------

3 x Tannoy v8 Kaiutin Hinta 500,- kpl

1 x Tannoy vs15HL Kaiutin Hinta 2000,- kpl

3 x K&M kaiutin jalka Hinta 80,- kpl

1 x Yamaha DM1000 Mixeri Hinta 7000,- kpl

2 x MC2 T1000 Vahvistin Hinta 1700,- kpl

1 x M-Audio ProFire 2626 äänikortti Hinta 700,- kpl

3 x Sennheiser EW500 langaton mic. lähetin/vastaanotin Hinta 400, . kpl

6 x Fostex 6301B monitorikaiutin Hinta 280,- kp

1 x Apple MacBookPro 15,4 Hinta 1000,-

+ tarvittavat softat Hinta n. 1000,-

Yhteensä n. 37000€

Kyseinen kalusto on esityskäytössä sekä varastoituna vr.n Vestibyyli aulassa Helsingin rautatieasemalla aikavälillä 14.2-12.4.

Kalusto on lukituissa kuljetuslaatikoissa jotka on lukittu tilan rakenteisiin vaijerilukitusella

sekä lavarakennelman alla olevassa lukitussa säilytystilassa.

Neljäs tie

Komedia suomalaisesta demokratiasta Suurella näyttämöllä

Neljäs tie on kuvia kumartelematon komedia vakavista aiheista. Musiikkipitoisessa dokumentti-teatterin, draaman ja satiirin yhdistelmässä kummittelevat sulassa sovussa niin nykypäivän aatteet, tulevaisuuden haasteet kuin menneisyyden haamutkin. Näytelmä kuvaa suomalaisen yhteiskunnan hiljaista vallankumousta, poliittisen toiminnan ja aatteiden muutosta kohti rajoittamattoman markkinatalouden ideologiaa, jossa asioiden arvon määrittää ennen kaikkea niistä saatava taloudellinen hyöty.

ti 5.2.2013	11:00	SN	harjoitus
to 7.2.2013	11:00	SN	harjoitus
ma 25.2.2013	11:00	SN	harjoitus
ti 26.2.2013	11:00	SN	harjoitus
pe 1.3.2013	11:00	SN	harjoitus
ma 4.3.2013	11:00	SN	harjoitus
to 7.3.2013	11:00	SN	harjoitus
	19:00	SN	3.valmistava harjoitus
pe 8.3.2013	11:00	SN	harjoitus
to 14.3.2013	11:00	SN	harjoitus
	19:00	SN	2.pääharjoitus
pe 15.3.2013	11:00	SN	harjoitus
la 16.3.2013	11:30	SN	3.pääharjoitus/omaiset

ma 18.3.2013	11:00	SN	harjoitus
	19:00	SN	ennakko
ti 19.3.2013	11:00	SN	harjoitus
	19:00	SN	ennakko
pe 22.3.2013	19:00	SN	esitys
la 23.3.2013	19:00	SN	esitys
pe 5.4.2013	19:00	SN	esitys
la 6.4.2013	13:00	SN	esitys
ma 15.4.2013	19:00	SN	esitys
ti 16.4.2013	19:00	SN	esitys
to 18.4.2013	19:00	SN	esitys
la 20.4.2013	19:00	SN	esitys
ma 22.4.2013	19:00	SN	esitys
ti 23.4.2013	19:00	SN	esitys
pe 26.4.2013	19:00	SN	esitys
la 27.4.2013	13:00	SN	esitys
ti 30.4.2013	19:00	SN	esitys

Vastuualueet

- lavastuksen pystytys ja purku harjoituksissa ja esityksissä
- näyttämömiehen työt harjoitusten ja esitysten aikana
- operaattorin työn seuraaminen/opettelu
- näyttämötekniisiin järjestelmiin tutustuminen, yläkoneisto, pyörö, orkesterinostimet

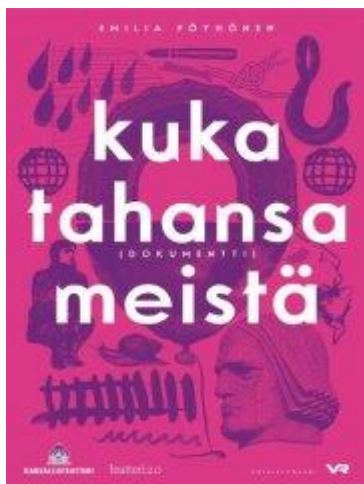
Työt tehdään yhteistyössä kansallisteatterin teknikoiden kanssa.

Yhteyshenkilö Harri Lång ja Juhani Vuorsalo

Aikataulussa olevat ajat ovat harjoitusten ja esitysten alkamisaikoja työvuorojen alkamisajat suunniteltava erikseen Harri Långin ja Juhani Vuorsalon kanssa

Harri Lång

Juhani Vuorsalo

Teatteri 2.0 ja Suomen Kansallisteatteri valmistavat yhteistyössä esityksen Emilia Pöyhösen kirjoittamasta surua ja läheisen menettämisen kokemusta käsittelevästä näytelmästä Kuka tahansa meistä. Esityksen ohjaa Saana Lavaste. Esityksen ensi-ilta on helmikuun 2013 lopussa Helsingin päärautatieasemalla, Kauppakujan Vestibyyli-aulassa. Esitykset samassa paikassa maaliskuun alkuun 2013. Ihmisten arjen keskellä toteutuva nykyteatteriesitys ei muokaudu perinteiseen muottiin. Esitys pohtii aikaa, olemassaoloa, ihmiselämän ja -ymmärryksen rajallisuutta eikä aiheelleen uskollisena käyttäydy ennako-odotusten mukaan.

Aikataulu

6. Vko	ma 4.2.2013	12:00	SHH	harjoitus
	ke 6.2.2013	11:00	SHH	harjoitus
	pe 8.2.2013	11:00	SHH	harjoitus
7. Vko	ti 12.2.2013	12:30	PHH	harjoitus
	ke 13.2.2013	11:00	PHH	harjoitus
	to 14.2.2013	09:00	VR	tekniinen harjoitus
Tekninenpäivä				
9:00-22:00				
8. Vko	pe 15.2.2013	09:00	VR	harjoitus
	ma 18.2.2013	12:00	VR	harjoitus
	ti 19.2.2013	12:00	VR	harjoitus
	ke 20.2.2013	12:00	VR	harjoitus
	to 21.2.2013	12:00	VR	harjoitus Läpimeno
	pe 22.2.2013	12:00	VR	harjoitus

	la 23.2.2013	12:00	VR	harjoitus
9. Vko	ke 27.2.2013	19:30	VR	ennakko
	to 28.2.2013	19:30	VR	ensi-ilta
10. Vko	ti 5.3.2013	19:30	VR	esitys
	ke 6.3.2013	19:30	VR	esitys
11. Vko	ma 11.3.2013	19:30	VR	esitys
	ti 12.3.2013	19:30	VR	esitys
	ke 13.3.2013	19:30	VR	esitys
12. Vko	ke 20.3.2013	19:30	VR	esitys
	to 21.3.2013	19:30	VR	esitys
14. Vko	ti 2.4.2013	19:30	VR	esitys
	ke 3.4.2013	19:30	VR	esitys
	to 4.4.2013	19:30	VR	esitys
15. Vko	ti 9.4.2013	19:30	VR	esitys (liiro/Harri)
	ke 10.4.2013	19:30	VR	esitys (liiro/Harri)
	to 11.4.2013	19:30	VR	esitys(liiro/Harri)
	pe 12.4.2013	9:00	VR	purku

Vastuualueet

- kuvan, äänen ja valon rakennus, esityksissä/harjoituksissa
- lavastuksen/katsomon purku ja pystytys esityksissä/harjoituksissa
- kuvan, äänen ja valon ajo, esityksissä ja harjoituksissa

Tekninen toteutus tehdään yhteistyössä kansallisteatterin teknikoiden kanssa.

Yhteyshenkilö Harri Kejonen

Varamiehinä esitysten pystytyksessä/ ajoissa Harri Kejonen ja Iiro Iljama

Aikataulussa olevat ajat ovat harjoitusten ja esitysten alkamisaikoja työvuorojen alkamisajat suunniteltava erikseen Harri Kejososen kanssa.

Sairastapauksista informoiminen Harri Kejoselle

Valo/ääni: Harri Kejonen

Ääni: Iiro Iljama

Video: Petri Tarkiainen

SHH/suuri harjoitushuone

PHH/pieni harjoitushuone

VR/rautatieaseman vestibyyli aula

Kuka tahansa meistä vestibyyliaula rautatieasema.

Lava

- 4x4 metriä peruskorokkeista **(Sibbe)**
- 50cm jalat **(Sibbe)**
- Tummanharmaa levylattia **(Ari P/ Mikko K)**
- Lavan reunoihin mustat maskit. Lavan alle sijoitetaan himmentimet ja varastoidaan valokalustoa. Toteutuksessa tulisi ottaa huomioon myös se että kalustoa olisi mahdollisimman helppo liikutella sisään ja ulos **(Ari P/ Mikko K)**

4 kpl mustia "valotuoleja"

- Huonekaluina 4 mustaa tuolia mihin on integroitu valonheittimet. **(Ari P/Harri Kejonen)**

1 kpl 200cm korkea standi

- Omilla jaloillaan seisova teline 2kpl par-valaisimia. **(Harri O/ Mikko K)**

8 kpl n.75cm korkeita standeja

- Omilla jaloillaan seisovia telineitä 1 kpl par-valaisimia. Telineistä voi tehdä mahdollisimman matalia ottaen huomioon että valaisimen keskipisteen tulisi olla n.60cm korkeudella. **(Harri O/ Mikko K)**Kärry
- Esityksen tarvittavat valo/ääni/video ajo laitteet ja projektori sijoitetaan pyörillä kulkevaan kärryyn missä näitä voi helposti liikutella ja säilyttää. Projektorille tulee varata tila kärryn päältä mistä projisoinnit myös projisoidaan. Kärryn yläosan korkeudelle pitää pystyä ripustamaan 2 par-valaisinta Kärryn alaosaan tulee pöytä mistä esitys tekniikka ajetaan. Ylin hylly n.220cm korkeudella muut mitat kaluston tarkentuessa. **(Harri O/ Mikko K/ Ari P)**

Katsomo 20 kpl Vertigon 4 hengen penkkejä

- 20 kpl vertigon 4 hengen penkkejä katsomoksi. Penkeistä pitää rälläköidä irti niissä olevat lukitustapit **(Sibbe)**
- Trussin pätkä valokalustolle klaukkalasta **(Sibbe)**

Pleksiseinä

- Lavaste elementtinä ja projisointi pintana toimii pleksiseinä, seinä on jo valmis lukuun ottamatta, rakennelmaa tukevaa katto osuutta **(Ari P/ Mikko K)**

Tekninen päivä 14.2 klo 9:00

- Rakennetaan esitystila rautatieaseman Vestibyyli aulaan
- Kaluston kuljetus **(Sibbe)**
- valokalusto **(Harri Kejonen)**
- äänikalusto **(Harri Kejonen/liiro.I)**
- videokalusto **(Petri Tarkiainen)**
- korokkeet/jalat/penkit **(Sibbe)**
- Lavan ja seinien rakennus/pystytys **(Sibbe/ Ari P)**

Purku 12.4

- Purku **(Sibbe/Petri Tarkiainen/Harri Kejonen)**